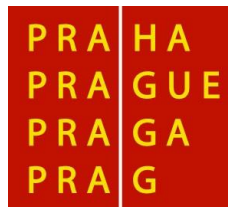

AKČNÍ PLÁN

školské primární prevence rizikového chování v hlavním městě Praze na rok 2017 s výhledem pro rok 2018

Obsah

1. ÚVOD	4
2. POPIS SOUČASNÉ SITUACE.....	4
HLAVNÍ AKTÉŘI ŠKOLSKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ V HL. M. PRAZE.....	5
➤ ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE.....	5
➤ ŠKOLA.....	7
➤ METODIK PREVENCE V PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNĚ.....	8
➤ PROTIDROGOVÝ KOORDINÁTOR MĚSTSKÉ ČÁSTI HL. M. PRAHY	9
➤ KRAJSKÝ ŠKOLSKÝ KOORDINÁTOR PREVENCE	9
➤ NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	9
➤ CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PRAHA, ODDĚLENÍ PRAŽSKÉ CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE.....	9
3. VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ.....	10
3.1. ANONYMNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ „AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ VŮČI UČITELŮM“	10
3.2. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ U ŽÁKŮ PRAŽSKÝCH ŠKOL	10
➤ ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	10
➤ UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK	10
➤ AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ	12
➤ GAMBLING.....	13
➤ RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ NA INTERNETU	13
➤ RIZIKOVÉ SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ	13
➤ PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY.....	14
➤ POSTOJE A VZTAHY.....	14
4. PLNĚNÍ AKČNÍHO PLÁNU PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ V HL. M. PRAZE NA OBDOBÍ 2014 – 16.....	15
4.1. SYSTÉM KOORDINACE A ŘÍZENÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE NA ÚZEMÍ HL. M. PRAHY.....	15
➤ CÍL: FUNGUJÍCÍ A ÚČINNÁ KOORDINACE SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE S JASNĚ VYMEZENÝMI KOMPETENCEMI SUBJEKTŮ	15
• KOORDINOVANÁ PODPORA A ROZVOJ PROGRAMŮ, KTERÉ ZAJIŠŤUJÍ SPECIFICKOU PRIMÁRNÍ PREVENCI.....	15
• PRAVIDELNÁ JEDNÁNÍ PRACOVNÍ SKUPINY SEKCE PRIMÁRNÍ PREVENCE PŘI PK RHMP	17
• PRAVIDELNÁ METODICKÁ A KOORDINAČNÍ SETKÁNÍ S METODIKY PREVENCE V PPP	17
• PRAVIDELNÁ METODICKÁ A KOORDINAČNÍ SETKÁNÍ S PROTIDROGOVÝMI KOORDINÁTORY.....	18
• SPOLUPRÁCE S CSSP, ODD. PCPP	18
• SPOLUPRÁCE HMP S ÚSTŘEDNÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY V OBLASTI PPRCH	18
➤ CÍL: OPTIMALIZACE A STABILIZACE SÍŤE REALIZÁTORŮ PROGRAMŮ SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE.....	18
• PODPORA SPECIALIZOVANÝCH ORGANIZACÍ PRIMÁRNÍ PROTIDROGOVÉ PREVENCE A PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	18
• CERTIFIKACE PROGRAMŮ PPRCH.....	19
• SLEDOVÁNÍ A HODNOCENÍ KVALITY PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ ŠKOL.....	19
• VYUŽÍVÁNÍ INFORMAČNÍCH A METODICKÝCH MATERIÁLŮ A INTERNETOVÝCH PORADEN, ZEJMÉNA K INTERVENČÍM ZAMĚŘENÝM NA SNÍŽENÍ MÍRY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	20

• SLEDOVÁNÍ SÍTĚ SLUŽEB PPRCH A JEJÍ PRŮBĚŽNÁ AKTUALIZACE	21
4.2. VÝKAZNICTVÍ A SBĚR DAT	21
➤ CÍL: ZKVALITNĚNÍ A SJEDNOCENÍ ZPŮSOBU SBĚRU DAT S VYUŽITÍM ODBORNÉ TERMINOLOGIE.....	21
• NAVRŽENÍ JEDNOTNÉHO SYSTÉMU VYKAZOVÁNÍ PŘÍMÉ PRÁCE S CÍLOVOU SKUPINOU	21
• SJEDNOCENÍ PROCESŮ MONITORINGU A ZPŮSOBŮ EVALUACE.....	22
• SBĚR DAT ZE ŠKOL V HMP A SPECIALIZOVANÝCH ORGANIZACÍ PODLE VYTVOŘENÉHO SYSTÉMU VYKAZOVÁNÍ PŘÍMÉ PRÁCE S CÍLOVOU SKUPINOU.....	22
• SPOLUPRÁCE S ODBOREM ŠKOLSTVÍ A MLÁDEŽE	22
4.3. ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	22
➤ CÍL: ZVÝŠIT PODÍL ORGANIZACÍ POSKYTUJÍCÍCH CERTIFIKOVANÉ PROGRAMY PPRCH.....	22
• ZAJISTIT INFORMOVANOST POSKYTOVATELŮ I ŠKOL O PROCESU CERTIFIKACÍ	22
• PODPORA POUZE CERTIFIKOVANÝCH PROGRAMŮ PPRCH.....	23
➤ CÍL: ZAJIŠTĚNÍ ODBORNÉHO RŮSTU SUBJEKTŮ VSTUPUJÍCÍCH DO OBLASTI SPECIFICKÉ PPRCH	23
• AKREDITOVANÉ VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI SPECIFICKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE PRO ŠMP	23
• VZDĚLÁVÁNÍ ŠMP V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH PREVENCE.....	23
4.4. SYSTÉMOVÉ POJETÍ PREVENCE NA ŠKOLÁCH - PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY	25
➤ CÍL: SLEDOVÁNÍ KVALITY A PODPORA PŘI TVORBĚ A REALIZACI MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU S POUŽITÍM VÝSTUPŮ PROJEKTU VYNSPI	25
4.5. FINANCOVÁNÍ.....	26
➤ CÍL: ZAJIŠTĚNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA REALIZACI AKČNÍHO PLÁNU PPRCH NA OBDOBÍ 2014 - 2016	26
• GRANTOVÉ PROGRAMY	26
• PODPORA MIMO GRANTOVÉ ŘÍZENÍ.....	26
• PŘÍSPĚVEK NA CERTIFIKACI PROGRAMŮ PRIMÁRNÍ PREVENCE.....	26
5. CÍLE AKČNÍHO PLÁNU ŠKOLSKÉ PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ V HL. M. PRAZE NA ROK 2017 S VÝHLEDEM PRO ROK 2018	27
7. ZÁVĚR.....	35

1. Úvod

Akční plán školské primární prevence rizikového chování (dále jen „PPRCH“) v hl. m. Praze na rok 2017 s výhledem pro rok 2018 (dále jen „AP 2017-2018“) navazuje na Koncepti primární prevence rizikového chování v hlavním městě Praze na období 2014 až 2020, která byla schválena Zastupitelstvem HMP usnesením číslo 37/25 ze dne 27. 3. 2014. Koncepte zahrnuje Akční plán primární prevence rizikového chování v hlavním městě Praze na období 2014 až 2016 (dále jen „AP 2014-2016“).

Školská PPRCH je na úrovni hlavního města Prahy (dále jen „HMP“) zahrnuta do protidrogové politiky hlavního města Prahy, ale je řešena samostatně a řídí se vlastními strategickými a koncepčními materiály. Školská PPRCH patří do gesce odboru zdravotnictví, sociální péče a prevence (dále jen „odbor ZSP“). V rámci Protidrogové komise Rady hl. m. Prahy působí sekce primární prevence. Školská PPRCH je zaměřena na prevenci šikany, gamblingu, užívání drog, alkoholu a tabáku, týrání a zneužívání, poruch příjmu potravy, sexuálně rizikového chování, rasismu a xenofobie, rizikového chování v dopravě a dalších druhů rizikového chování dětí a mládeže. Prevence je primárně cílena na děti a mládež na všech typech pražských škol a sekundárně zejména na pedagogy a rodiče.

Primární prevence užívání návykových látek a dalšího rizikového chování u dospělých spadá do adiktologických služeb a je řešena v Akčním plánu protidrogové politiky hl. m. Prahy na rok 2017 s výhledem pro rok 2018.

Systém školské PPRCH je na národní úrovni v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a je popsán v Národní strategii primární prevence rizikového chování na období 2013-2018. Systém je postaven na spolupráci, předávání odborných informací a metodickém vedení jednotlivých aktérů (MŠMT, krajský školský koordinátor prevence, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně – školní metodik prevence).

V systému školské PPRCH je nezastupitelná také činnost nestátních neziskových organizací, Policie ČR, školských poradenských zařízení, OSPOD a dalších úzce spolupracujících organizací působících v oblasti PPRCH.

2. Popis současné situace

Hlavním cílem a účelem školské PPRCH v HMP je předcházení výskytu rizikového chování ve školách a školských zařízeních, zamezování jeho dalšímu rozvoji, případně alespoň oddálení výskytu rizikového chování do co nejpozdějšího věku žáků. K naplňování tohoto cíle významně přispívá vzdělávání pedagogů v oblasti PPRCH a realizace programů PPRCH ve školách a školských zařízeních, které jsou financovány zejména z rozpočtů HMP, městských částí HMP a MŠMT. V rámci HMP se postupně podařilo sjednotit vyhlašované grantové programy pro oblast specifické primární prevence, které byly určeny pro školy, školská zařízení a specializované organizace do Grantového programu hlavního města Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních (dále jen „grantový program“).

Rozpočet grantového programu byl během posledních dvou let navýšen na 11 mil. Kč. Součástí grantového programu se také stalo vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti školské PPRCH. Efektivita grantového programu je postavena na požadavku certifikace poskytovaných programů, akreditace vzdělávacích programů a kvalifikovanosti lektorů.

Hlavní aktéři školské primární prevence rizikového chování v hl. m. Praze

➤ Školní metodik prevence

Školní metodik prevence (dále jen „ŠMP“) koordinuje tvorbu, realizaci a evaluaci preventivního programu školy a participuje na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování. Zároveň metodicky vede pedagogy školy, koordinuje jejich vzdělávání v oblasti školské PPRCH a spolupracuje se specializovanými organizacemi. Standardní činnosti školních metodiků prevence byly nově upraveny a více popsány v přílohách novely vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních z 2. června 2016.

Přestože činnosti ŠMP byly významně rozšířeny, zůstává smutným faktem, že velká část ŠMP nemá preventivní činnost zohledněnu ve svém úvazku, nemá svou činnost dostatečně finančně ohodnocenu a nemá vyhovující prostory pro výkon této činnosti. Na řadě škol má ŠMP funkci kumulovanou s funkcí výchovného poradce nebo třídního učitele. Tato skutečnost vede k časté fluktuaci pracovníků ve funkci ŠMP. Ke snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti ŠMP by mělo dojít v září 2017, kdy by měla vstoupit v platnost novela zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

HMP se snaží o zvýšení odbornosti a kvalifikovanosti ŠMP a pořádá pro ně vzdělávací akce a semináře, v rámci dotačního řízení jim mimo jiné také přispívá na specializační studium. Specializační studium, které je nutné pro kvalifikovaný výkon funkce ŠMP nemá stále absolvováno cca 50 % ŠMP.

Podle tematické zprávy České školní inspekce (dále jen „ČŠI“) ze září 2016 48 % školních metodiků prevence na pražských základních školách vykonává činnosti spojené s touto pozicí v rámci nadúvazku své přímé vyučovací povinnosti a průměrně se svým činnostem věnuje 3,56 hodin týdně. 47 % ŠMP považuje časovou dotaci na svou činnost za nedostačující.

46,9 % školních metodiků prevence na pražských středních školách vykonává činnosti spojené s touto pozicí v rámci nadúvazku své přímé vyučovací povinnosti a průměrně se svým činnostem věnuje 3,31 hodin týdně. 38,4 % ŠMP považuje časovou dotaci na svou činnost za nedostačující.

Z šetření České školní inspekce zaměřené na výkon funkce ŠMP vyplynulo:

Základní školy

Činnost v oblasti PPRCH

- 49 % ŠMP se velmi často a 40 % často věnuje plánování, výběru a objednávání preventivních aktivit pro žáky

- 37,6 % ŠMP se velmi často a 51 % často věnuje vypracování preventivního programu školy, jeho evaluaci a aktualizaci
- 17,4 % ŠMP velmi často a 45,1 % často realizuje preventivní program se žáky, se třídou
- 86 % ŠMP se nikdy nebo výjimečně věnuje vedení skupiny pro ohrožené žáky

Řešení výskytu rizikového chování

- 35,6 % ŠMP se velmi často a 44,1 % často věnuje řešení výskytu nekázně
- 10,9 % ŠMP se velmi často a 32,1 % často věnuje řešení výskytu šikany/agrese
- 8,8 % ŠMP se velmi často a 28,2 % často věnuje řešení výskytu záškoláctví
- 2,7 % ŠMP se velmi často a 6,5 % často věnuje řešení výskytu poruch příjmu potravy
- 2,3 % ŠMP se velmi často a 11 % často věnuje řešení výskytu sexuálně rizikového chování
- 1,9 % ŠMP se velmi často a 8,7 % často věnuje řešení výskytu rizikových sportů a rizik v dopravě
- 1,9 % ŠMP se velmi často a 6,1 % často věnuje řešení výskytu závislostního chování
- 1,5 % ŠMP se velmi často a 4,6 % často věnuje řešení výskytu týrání a zneužívání
- 0,8 % ŠMP se velmi často a 5,3 % často věnuje řešení výskytu rasismu a xenofobie
- 0,8 % ŠMP se velmi často a 1,5 % často věnuje řešení výskytu homofobie, bifobie, transfobie
- 0,8 % ŠMP se velmi často a 2,3 % často věnuje řešení problematiky sekt

Střední školy

Činnost v oblasti PPRCH

- 36,9 % ŠMP se velmi často a 49,4 % často věnuje vypracování preventivního programu školy a jeho evaluaci a aktualizaci
- 32,6 % ŠMP se velmi často a 50 % často věnuje plánování, výběru a objednávání preventivních aktivit pro žáky
- 16,9 % ŠMP velmi často a 47,5 % často realizuje preventivní program se žáky, se třídou
- 86,6 % ŠMP se nikdy nebo výjimečně věnuje vedení skupiny pro ohrožené žáky

Řešení výskytu rizikového chování

- 20,2 % ŠMP se velmi často a 44,9 % často věnuje řešení nekázně
- 13 % ŠMP se velmi často a 28,8 % často věnuje řešení výskytu záškoláctví
- 5,1 % ŠMP se velmi často a 18,6 % často věnuje řešení výskytu šikany/agrese
- 2,8 % ŠMP se velmi často a 10,8 % často věnuje řešení výskytu závislostního chování
- 1,1 % ŠMP se velmi často a 4,5 % často věnuje řešení výskytu rasismu a xenofobie
- 1,1 % ŠMP se velmi často a 1,1 % často věnuje řešení výskytu homofobie, bifobie, transfobie
- 1,1 % ŠMP se velmi často a 6,2 % často věnuje řešení výskytu rizikových sportů a rizik v dopravě
- 0,6 % ŠMP se velmi často a 12,9 % často věnuje řešení výskytu sexuálně rizikového chování

- 0,6 % ŠMP se velmi často a 2,8 % často věnuje řešení problematiky sekt
- 1,7 % ŠMP se velmi často a 13 % často věnuje řešení výskytu poruch příjmu potravy
- 0,6 % ŠMP se velmi často a 4,5 % často věnuje řešení výskytu týrání a zneužívání

Podle SWOT analýzy z roku 2016 (příloha č. 1), kterou realizoval krajský školský koordinátor prevence spolu (dále jen „KŠKP“) s Centrem sociálních služeb Praha - Pražským centrem primární prevence (dále jen „CSSP - PCPP“), ŠMP vnímají jako slabé stránky své činnosti nedostatečné vzdělání pedagogů v oblasti primární prevence a k získávání kompetencí k práci se třídami a kumulací funkcí ve škole (spolu s výchovným poradcem, třídním učitelem atd.) Jako největší příležitost vidí snížení přímé vyučovací povinnosti a kvalitní síť spolupracujících organizací. Jako největší ohrožení vnímají toleranci společnosti vůči sociálně patologickým jevům.

➤ Škola

Škola má podle školského zákona povinnost vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí a žáků a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů a zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí a žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech. Škola zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností výchovného poradce, ŠMP, školního psychologa a případně dalších pracovníků školního poradenského pracoviště, preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování. Kvalita preventivních programů škol celkově roste, ale stále se najdou školy, jejichž program není dostatečný a jsou v něm zařazeny neefektivní preventivní aktivity. Se zpracováním preventivních programů školám metodicky pomáhá CSSP - PCPP a metodici prevence v pedagogicko-psychologických poradnách. Školy v oblasti prevence spolupracují nejčastěji s PPP, s metodiky prevence v PPP, nestátními neziskovými organizacemi (dále jen „NNO“), častá je ale také spolupráce se středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry, Policií ČR a Městskou policií hl. m. Prahy.

Spolupráce ZŠ v oblasti PPRCH

V pravidelném kontaktu s metodikem prevence v PPP je pouze 67,8 % ZŠ, 14,8 % ZŠ ho vůbec nezná. S PPP je v kontaktu často a velmi často 71,9 % ZŠ, 3,6 % ZŠ není v kontaktu s PPP. Se SVP je velmi často a často v kontaktu 20,5 % ZŠ, výjimečně 55,6 % ZŠ. Se SPC je velmi často a často v kontaktu 36,4 % ZŠ, výjimečně 47,5 % ZŠ. S neziskovými organizacemi je velmi často a často v kontaktu 56,5 % ZŠ, výjimečně 29,3 % ZŠ. S Policií ČR je velmi často a často v kontaktu 44,1 % ZŠ, výjimečně 48,8 % ZŠ. S OSPOD je velmi často a často v kontaktu 57,2 % ZŠ, výjimečně 35,1 % ZŠ.

Spolupráce SŠ v oblasti PPRCH

V pravidelném kontaktu s metodikem prevence v PPP je pouze 48,1 % SŠ, 16,6 % SŠ ho vůbec nezná. S PPP je v kontaktu často a velmi často 70,4 % SŠ, 1,7 % SŠ není v kontaktu s PPP. Se SVP je velmi často a často v kontaktu 6,8 % SŠ, výjimečně 40,4 % SŠ. Se SPC je velmi často a často v kontaktu 17,6 % SŠ, výjimečně 41,8 % SŠ. S neziskovými organizacemi je velmi často a často v kontaktu 38,5 % SŠ, výjimečně 40,8 % SŠ. S Policií ČR je velmi často

a často v kontaktu 22,4 % SŠ, výjimečně 60,9 % SŠ. S OSPOD je velmi často a často v kontaktu 15,9 % SŠ, výjimečně 48,5 % SŠ.

** Data jsou čerpána z průzkumu ČŠI, který byl realizován v září 2016*

➤ **Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně**

Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně (dále jen „MP v PPP“) zajišťuje koordinaci a metodickou podporu školních metodiků prevence, organizuje pro ně pravidelné pracovní porady a semináře a poskytuje jim individuální odborné konzultace. Část ŠMP není doposud navázána na MP v PPP.

Na žádost školy a školského zařízení pomáhá ve spolupráci se ŠMP a dalšími pedagogickými pracovníky řešit aktuální problémy související s výskytem rizikového chování. V PPP v HMP se podařilo v roce 2015 navýšit úvazky pro MP v PPP a nyní zde pracuje 11 metodiků prevence na 7,6 přepočtených úvazků. Přesto toto navýšení není dostačující a neodpovídá rozsahu požadovaných činností.

MP v PPP se pravidelně v oblasti primární prevence vzdělávají, HMP pro ně pořádá řadu školení a vzdělávacích akcí. V roce 2014 se účastnili semináře Rozvoj metodické podpory ŠMP, v letech 2015-16 absolvovali vícedenní kurzy Minimalizace šikany, Základní krizové intervence a Motivační rozhovory.

Podle SWOT analýzy z roku 2016 (příloha č. 2), MP v PPP vnímají za uplynulé období jako silnou stránku PPRCH grantový program HMP a spolupráci městských částí s PPP. Za slabé stránky považují nesníženou přímou vyučovací povinnost ŠMP, kumulované funkce na úřadech městských částí (protidrogový koordinátor, koordinátor prevence kriminality, koordinátor sociálních služeb atd.), nedostačující výši úvazku MP v PPP. Příležitosti vidí v připravovaných legislativních změnách (Zákon o pedagogických pracovnících, Karierní řád pro pedagogické pracovníky atd.), v supervizi ve školství a v pokračování projektu Minimalizace šikany na pražských školách. Za hrozby považují omezení financování primární prevence, pasivitu škol v realizaci prevence, nedostatečnou legislativu pro ŠMP, zvyšující se požadavky na školu a inkluzi.

Shrnutí závěrečných zpráv MP v PPP - školní rok 2015/16

Metodici prevence v PPP měli průměrně 6 setkání se ŠMP, nejvíce setkání měla metodička prevence v PPP pro Prahu 6, která se se ŠMP setkala dvanáctkrát. Vzdělávací aktivity pro ŠMP metodici prevence průměrně realizovali desetkrát, nejvíce vzdělávacích aktivit vedla metodička prevence v PPP pro Prahu 1, 2 a 4, která celkem proškolila 1120 pedagogů na 44 vzdělávacích akcích. Metodici prevence v PPP v průměru poskytli žákům 103 konzultací v rozsahu 113 hodin a 135 konzultací v rozsahu 155 hodin pedagogům, nejvíce konzultací vykážala metodička prevence v PPP pro Prahu 1, 2 a 4, která poskytla 290 konzultací žákům a 385 pedagogům. Preventivní programy pro žáky vedli metodici prevence v PPP v průměru 213 hodin, nejvíce hodin preventivních programů odvedla metodička prevence v PPP pro Prahu 5 (360 hodin). Intervenci ve třídě realizovali metodici prevence v PPP v průměru 157 hodin, nejvíce hodin intervence vykážala metodička prevence v PPP pro Prahu 1, 2 a 4 (350 hodin)

➤ **Protidrogový koordinátor městské části hl. m. Prahy**

V hl. m. Praze působí 22 protidrogových koordinátorů (Městská část Praha 1-22) zařazených do organizačních struktur úřadů jednotlivých městských částí. Úzce spolupracují v oblasti PPRCH s KŠKP a školami, které územně spadají do jejich působnosti. KŠKP se pravidelně schází s protidrogovými koordinátory (dále jen „PK“) a informuje je o aktuální situaci v oblasti školské PPRCH. KŠKP zároveň organizuje i společná setkání s MP v PPP. PK se také podílejí na přípravě a realizaci amatérské filmové soutěže Antifetfest pro žáky pražských základních a středních škol, kterou pořádá HMP ve spolupráci s městskými částmi.

➤ **Krajský školský koordinátor prevence**

KŠKP na úrovni HMP zabezpečuje koordinaci aktivit v oblasti školské PPRCH, vypracovává koncepční materiály, metodicky vede a podporuje MP v PPP a ŠMP všech typů škol na území HMP, spolupracuje s NNO, koordinuje činnosti související s podáváním žádostí o podpory a dotace v oblasti PPRCH, vytváří síť organizací pracujících v primární prevenci, realizuje odborné semináře a konference a vykonává další činnosti směřující ke kvalitní a efektivní školské PPRCH. V letech 2015 – 16 absolvoval KŠKP specializační studium pro metodiky prevence, dále kurz Minimalizace šikany, kurz Krizová intervence a další vzdělávací akce. KŠKP se také účastní vzdělávání, které pro něj organizuje MŠMT.

KŠKP je metodicky veden MŠMT a pravidelně se účastní společných porad s ostatními krajskými koordinátory. Zároveň se KŠKP pravidelně setkává s MP v PPP, PK městských částí a informuje je o aktuální situaci v oblasti PPRCH. KŠKP se také účastní porad s řediteli pražských škol. Společná setkání slouží vzájemné informovanosti, sdílení dobré praxe a monitorování situace v oblasti PPRCH.

➤ **Nestátní neziskové organizace**

Prevence ve školách je postavena jak na preventivních aktivitách pedagogických pracovníků škol a školských zařízení (v rámci výuky i mimo ni), tak na programech poskytovaných NNO a dalšími specializovanými organizacemi. Díky Pražskému fóru primární prevence a dalším vzdělávacím akcím se daří školy a školská zařízení průběžně seznamovat s činností specializovaných organizací a jejich nabídkou pro školy. Programy NNO jsou finančně podporovány z Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních.

➤ **Centrum sociálních služeb Praha, oddělení Pražské centrum primární prevence**

Centrum sociálních služeb Praha, oddělení Pražské centrum primární prevence (dále „jen CSSP, oddělení PCPP“) poskytuje pedagogům metodickou podporu, konzultace, supervize a vzdělávání v jednotlivých oblastech rizikového chování. Připravuje také analýzy a šetření z oblasti rizikového chování, které jsou podkladem pro vytváření koncepčních materiálů v oblasti PPRCH v HMP. CSSP, oddělení PCPP spolupracuje s KŠKP na přípravě a realizaci vzdělávacích akcí a seminářů a některých koncepčních materiálech HMP.

3. Výzkumná šetření

3.1. Anonymní dotazníkové šetření „Agresivní chování vůči učitelům“

CSSP, oddělení PCPP společně s KŠKP realizovalo anonymní dotazníkové šetření na pražských školách, které mapovalo problematiku agresivního chování žáků vůči učitelům. Šetření probíhalo od 7. 3. do 18. 3. 2016. Dotazník zodpovědělo téměř 2000 pedagogů. Z výsledku lze říci, že agresivní chování vůči učitelům je ve školách spíše výjimečné. 20 % respondentů se v posledních třech letech setkalo opakovaně se slovní agresí. Jiné formy agrese vůči pedagogům jsou spíše ojedinělé, se závažností projevů jejich výskyt klesá. Pouze 12 % pedagogů absolvovalo vzdělávání v oblasti práce s agresí delší než 10 hodin. O takové vzdělávání projevilo zájem více než 50 % dotazovaných.

3.2. Dotazníkové šetření rizikového chování u žáků pražských škol

Šetření realizovalo CSSP, oddělení PCPP společně s KŠKP a agenturou MEDIAN, s. r. o., která provedla statistické zpracování dat. Šetření se zaměřovalo na výskyt jednotlivých druhů rizikového chování u studentů a žáků základních a středních škol v Praze. Sběr dat proběhl v listopadu 2016 prostřednictvím elektronického dotazníku vyplněného respondenty v průběhu vyučování. Před analýzou dat proběhla několikanásobná kontrola reliability odpovědí, při které bylo 4 239 dotazníků vyřazeno. Vzorek byl tedy 18 580 respondentů ve věku 11 až 21 let. Data byla dále převážena dle počtu žáků v jednotlivých ročnících a složení ročníku dle pohlaví.

Výsledky šetření:

➤ Záškoláctví

Záškoláctví se vyskytuje ve zvýšené míře na druhém stupni základní škol a graduje ve věku středoškolského studia. V tomto období bouřlivého dospívání až zletilosti je obtížné udržet pravidla zakotvená ve školním řádu a zaměřená vůči záškoláctví. Příčinou záškoláctví může být nepřiměřené řešení konfliktních situací ve škole nebo v rodině, školní neúspěšnost nebo úzkost a strach ze školy. Žáci vyšších ročníků středních škol začínají v rámci svého osamostatňování a snahy o finanční nezávislost také chodit na brigády, a to často místo školy.

Na ZŠ bylo alespoň jednou za školou 5,2 % žáků 6. a 7. tříd a 12 % žáků 8. a 9. tříd. Na SŠ bylo alespoň jednou za školou 30,1 % žáků 1. a 2. ročníků a 54,1 % žáků 3. a 4. ročníků. Pravidelně, skoro každý týden bylo za školou na ZŠ 0,1 % žáků 6. a 7. tříd a 0,2 % žáků 8. a 9. tříd. Na SŠ bylo pravidelně za školou 1 % žáků 1. a 2. ročníků a 3,3 % žáků 3. a 4. ročníků.

➤ Užívání návykových látek

Mezi návykové látky patří alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji

duševních poruch a poruch chování. V oblasti užívání návykových látek je nejrozšířenější konzumace alkoholu.

Alkohol

České děti jsou v konzumaci alkoholu na špičce mezi Evropskými zeměmi. Nejčastěji sahají k alkoholu na nátlak vrstevníků, kdo nepije, nepatří do skupiny, je out. Mezi mladistvými, ale i v celé společnosti, je vysoká tolerance ke konzumaci alkoholu. Část dětí konzumací alkoholu řeší své problémy. Alkohol je pro děti snadno dostupný a jeho cena je často nižší, než u nealkoholických nápojů.

Mezi žáky šestých a sedmých tříd ZŠ ho vyzkoušelo alespoň jednou v uplynulém roce 39,3 % žáků, mezi žáky osmých a devátých tříd už 65,3 % a v prvních dvou ročnících SŠ 85,3 %. Mezi žáky šestých a sedmých tříd ZŠ pravidelně, skoro každý týden pilo alkohol v uplynulém roce 0,4 % žáků, mezi žáky osmých a devátých tříd 1,9 %, v prvních dvou ročnících SŠ už pravidelně pilo alkohol 11,8 % žáků a ve 3. a 4. ročníku 24,7 % žáků.

To, že byli v minulém roce alespoň jednou opilí, uvedla 4,3 % žáků z 6. a 7. tříd, zatímco v 8. a 9. třídách už 22,4 % žáků. Na SŠ uvedlo, že byli alespoň jednou opilí 59,5 % žáků 1. a 2. ročníků. Pravidelně, skoro každý týden bylo opilych 0,1 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 0,7 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ bylo pravidelně opilych 5,7 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 11,9 % žáků.

Tabák

Mezi žáky šestých a sedmých tříd ZŠ v uplynulém roce alespoň jednou kouřilo 9,5 % žáků, mezi žáky osmých a devátých tříd už 28,8 % a v prvních dvou ročnících SŠ 53,3 % žáků. Denně, nebo téměř každý den, kouřilo 0,4 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 2,8 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ denně, nebo téměř každý den kouřilo 15 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 22,3 % žáků.

Marihuana, hašiš

Marihuanu nebo hašiš alespoň jednou užilo v uplynulém školním roce 23,1 % respondentů. Z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 1,9 % žáků, z 8. a 9. tříd 10,3 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ už 34,5 % žáků a z 3. a 4. ročníků 44,1 % žáků. Pravidelně, skoro každý týden užilo marihuanu nebo hašiš 0,1 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 0,6 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ pravidelně, skoro každý týden užilo marihuanu nebo hašiš 3,1 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 3,9 % žáků.

Ostatní návykové látky

Jinou návykovou látku (mimo alkohol, cigarety a marihuanu) alespoň jednou v uplynulém roce užilo 11,4 % respondentů, z toho z 6. a 7. tříd ZŠ to byla 3 % žáků, z 8. a 9. tříd 8,2 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 15,7 % žáků a z 3. a 4. ročníků 18 % žáků. Prevalence roste s přechodem na střední školu. Nejčastěji užívanými látkami jsou extáze, léky na uklidnění, sedativa bez doporučení lékaře, anabolické steroidy a alkohol spolu s léky.

Se svými rodiči se bavilo v posledním roce o návykových látkách a závislostech 56,1 % respondentů, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 44 % žáků, z 8. a 9. tříd 56,2 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 61,8 % žáků a z 3. a 4. ročníků 60,6 % žáků.

➤ Agresivní chování

Agresivní chování se objevuje ve školách nejen u žáků, ale také u pedagogů. Jednoznačně nejrozšířenější formou agresivního chování je slovní agrese. Agresivita ve třídě výrazně ztěžuje výuku a zhoršuje klima ve třídě. Agresivní chování žáků má velký vliv na spokojenost pedagoga s jeho profesí i na jeho duševní pohodu, která se může zpátky odrážet i v jeho chování.

Slovní napadení

Nejrozšířenější je mezi dětmi a dospívajícími slovní napadení, se kterým se v posledním roce setkalo alespoň jednou 62,1 % respondentů. Z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 62,7 % žáků, z 8. a 9. tříd 65,7 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 61,5 % žáků a z 3. a 4. ročníků 58 % žáků. Pravidelně, skoro každý týden, se se slovním napadením setkalo 4,3 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 8,2 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ se pravidelně, skoro každý týden se slovním napadením setkalo 9 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 9,9 % žáků. 67,7 % respondentů přiznalo, že někdy slovně napadlo spolužáka či spolužačku. Pravidelně, skoro každý týden slovně napadlo spolužáka 3,4 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 5,7 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ pravidelně, skoro každý týden, napadlo spolužáka 5,6 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 6,5 % žáků.

Fyzické napadení

S fyzickým napadením se v posledním roce alespoň jednou setkalo 21,6 % respondentů. Z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 26,8 % žáků, z 8. a 9. tříd 25,9 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 18,9 % žáků a z 3. a 4. ročníků 15 % žáků. Pravidelně, skoro každý týden se s fyzickým napadením setkalo 1,5 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 1,6 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ se pravidelně, skoro každý týden s fyzickým napadením setkalo 1,3 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 1,4 % žáků.

Slovní napadení pedagoga (nadávání, urážení) ze strany žáka

23,2 % respondentů v posledním roce alespoň jednou slovně napadlo pedagoga, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 13,9 % žáků, z 8. a 9. tříd 26,3 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 26,9 % žáků a z 3. a 4. ročníků 24,1 % žáků. Pravidelně, skoro každý týden slovně napadlo pedagoga 0,6 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 1,5 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ se pravidelně, skoro každý týden slovně napadlo pedagoga 1,4 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 1,5 % žáků.

Fyzické napadení pedagoga ze strany žáka

0,8 % respondentů v poslední době alespoň jednou fyzicky napadlo pedagoga, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 0,7 % žáků, z 8. a 9. tříd 1 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 0,9 % žáků a z 3. a 4. ročníků 0,7 % žáků.

Slovní ponížení žáka pedagogem

44,3 % respondentů uvádí, že bylo v posledním roce alespoň jednou zesměšněno nebo poníženo pedagogem, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 31,8 % žáků, z 8. a 9. tříd 43,2 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 49,7 % žáků a z 3. a 4. ročníků 51,2 % žáků. Opakovaně, několikrát za rok bylo v uplynulém roce zesměšněno nebo poníženo pedagogem 4,3 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 7,7 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ bylo opakovaně, několikrát za rok v uplynulém roce zesměšněno nebo poníženo pedagogem 9,4 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 11,3 % žáků.

Fyzické napadení žáka pedagogem

5,9 % respondentů uvádí, že bylo v posledním roce alespoň jednou fyzicky napadeno pedagogem, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 5,1 % žáků, z 8. a 9. tříd 6,7 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 6,5 % žáků a z 3. a 4. ročníků 5 % žáků. Opakovaně, několikrát za rok bylo v uplynulém roce fyzicky napadeno pedagogem 0,6 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 0,7 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ bylo opakovaně, několikrát za rok v uplynulém roce fyzicky napadeno pedagogem 0,9 % žáků 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 0,8 % žáků.

➤ Gambling

15,3 % respondentů uvádí, že alespoň jednou v uplynulém roce vsázelo peníze nebo hrálo na automatech, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 8,6 % žáků, z 8. a 9. tříd 11 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 14,6 % žáků a z 3. a 4. ročníků 25 % žáků. Pravidelně, skoro každý týden vsázelo peníze nebo hrálo na automatech 0,3 % žáků z 6. a 7. tříd ZŠ a 0,4 % žáků z 8. a 9. tříd. Na SŠ denně nebo skoro každý den vsázelo nebo hrálo na automatech žáků 0,9 % 1. a 2. ročníků, v 3. a 4. ročníku 2,1 % žáků.

➤ Rizikové chování na internetu

25,5 % respondentů uvádí, že někoho v posledním roce alespoň jednou pomluvili, nadávali mu, nebo ho ponižovali na internetu, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 12,2 % žáků, z 8. a 9. tříd 24,5 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 31,1 % žáků a z 3. a 4. ročníků 33,1 % žáků. Opakovaně, několikrát za rok, napadlo někoho na internetu 4,6 % respondentů.

33 % respondentů uvádí, že byli alespoň jednou v posledním roce napadeni na internetu (někdo je pomluvili, nadával jim, nebo je ponižoval), z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 19,8 % žáků, z 8. a 9. tříd 32,3 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 39,7 % žáků a z 3. a 4. ročníků 38 % žáků. Opakovaně, několikrát za rok bylo napadeno 6,2 % respondentů.

Kvůli času strávenému na internetu nebo hraní her vynechalo aspoň jednou v posledním roce důležité úkoly nebo aktivity 59,6 % respondentů. Pravidelně, skoro každý týden, vynechalo důležité úkoly nebo aktivity 7,3 % respondentů, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 2,8 % žáků, z 8. a 9. tříd 6,6 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 8,9 % žáků a z 3. a 4. ročníků 10,8 % žáků.

➤ Rizikové sexuální chování

29,3 % respondentů uvádí, že mělo v posledním roce pohlavní styk, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 1,4 % žáků, z 8. a 9. tříd 8,1 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 40,5 % žáků a z 3. a 4. ročníků 69,4 % žáků. **33,6 % respondentů, kteří měli pohlavní styk, uvádí, že ho měli v minulém roce alespoň jednou bez kondomu s někým, koho neznali.** Z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 50,7 % žáků, z 8. a 9. tříd 43,5 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 32 % žáků a z 3. a 4. ročníků 33,5 % žáků.

Rizikové sexuální chování u žáků, kteří již mají pohlavní styk, ukazuje na selhávání rodičů, ale i pedagogů ve výchově. O sexu se stydí s dětmi včas a přirozeně od útlého dětství mluvit.

Se svými rodiči se bavilo v posledním roce o sexualitě, antikoncepci a sexuálně přenosných chorobách 48,6 % respondentů, z 6. a 7. tříd ZŠ to bylo 28,6 % žáků, z 8. a 9. tříd 46 % žáků, z 1. a 2. ročníků SŠ 57,2 % žáků a z 3. a 4. ročníků 60,6 % žáků.

➤ Poruchy příjmu potravy

Ve zkoumané populaci žáků 2. stupně ZŠ a studentů SŠ má, dle standardně využívaného ukazatele Body Mass Index (BMI), většina – 84,4 % ideální váhu, 3,4 % podváhu a 12,3 % nadváhu či obezitu. Ukazatel BMI byl dále porovnán s odpověďmi na otázku „Jak jsi spokojen/a se svou váhou a postavou“. Z výsledků vyplývá, že nejspokojenější se svou váhou a postavou jsou žáci a studenti s podváhou. Se stoupajícím BMI přímo úměrně roste nespokojenost s váhou a postavou. Spokojenější se svou váhou a postavou jsou chlapci, než dívky. Jedinců, kteří mají podváhu a přitom se považují za "tlusté", je ve zkoumané populaci žáků 2. stupně ZŠ a studentů SŠ 0,5 %. Jedná se o vysoce rizikovou skupinu ohroženou poruchami příjmu potravy. Mezi jedinci, které, dle ukazatele BMI, lze zařadit do kategorie ideální váha, se považuje za "tlusté" 20,7 %, i zde lze předpokládat určitou míru rizika možného rozvoje poruchy příjmu potravy. Problém se sebehodnocením - zkresleným vnímáním své váhy a postavy - má tak, dle těchto výsledků, celkem 21,2 % žáků 2. stupně ZŠ a studentů SŠ. Svou roli zde může hrát tlak na štíhlost a ideál krásy ve společnosti, populární kultuře a mainstreamových médiích. Riziko ohrožení poruchou příjmu potravy jsme dále vyhodnocovali podle standardizovaného screeningového dotazníku SCOFF (Morgan et al., 1999). Respondent musel souhlasit se 3 a více výroky z 5, aby byl vyhodnocen jako rizikový. Jedná se však o nástroj screeningový a orientační, dané výsledky neznamenají, že uváděné procento populace poruchou příjmu potravy trpí. Míra ohrožení poruchou příjmu potravy souvisí s věkem. Nejméně ohrožena je nejmladší věková kategorie - se 14 % žáků, v kategorii prváků a druháků středních škol je to již 24 %. Výrazně více jsou ohroženy ženy, než muži. Větší riziko je u těch respondentů, kteří se cítí, dle svých výpovědí, chudší než ostatní. Z pohledu typu školy jsou nejvíce ohroženi žáci SOŠ. Více ohroženi poruchou příjmu potravy jsou také žáci, kteří uvádějí, že mají horší známky ve škole

➤ Postoje a vztahy

V poslední části dotazníku byly zjišťovány postoje a vztahy respondentů doma i ve škole. Doma se výborně a spíše dobře cítí 81,4 % respondentů, 66,7 % se cítí výborně či spíše dobře ve třídě mezi spolužáky. Ve škole však má nějakého dospělého, na kterého by se obrátilo s problémem jen 43,3 % žáků.

Skupiny obyvatel lze dle vnímání středoškoláků rozdělit do 3 skupin:

1) Bezproblémově vnímané minority, u kterých většina studentů volí pozitivní známky. Vysoké zastoupení středních hodnot napovídá, že jsou vnímány jako „normální“ členové populace. Patří sem lidé jiné barvy pleti, senioři a důchodci.

2) Skupina kontroverzně vnímaných minorit, u nichž se vnímání mezi studenty výrazně liší a široce jsou zastoupeny okrajové hodnoty – do této skupiny patří lidé jiné sexuální orientace a duševně nemocní. Na hraně dvou prvních segmentů (velmi neutrální vnímání) jsou tělesně postižení.

3) Mezi skupiny vnímané velmi negativně, patří skupiny spojované se sociální patologií (prostitutky, bezdomovci, závislí) a uprchlíci.

4. Plnění akčního plánu primární prevence rizikového chování v hl. m. Praze na období 2014 – 16

4.1. Systém koordinace a řízení primární prevence na území hl. m. Prahy

➤ **Cíl: Fungující a účinná koordinace specifické primární prevence s jasně vymezenými kompetencemi subjektů**

- **Koordinovaná podpora a rozvoj programů, které zajišťují specifickou primární prevenci**

V rámci HMP se postupně podařilo sjednotit vyhlášené grantové programy pro oblast specifické primární prevence, které byly určeny pro školy, školská zařízení a specializované organizace do Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních. Grantový program má přispět ke vzdělávání pedagogů v oblasti školské PPRCH a k realizaci komplexních programů primární prevence ve školách s cílem snížit rizikové chování dětí a mládeže. Rozpočet grantového programu byl během posledních dvou let navýšen na 11 mil. Kč.

V roce 2016 byla podpora adaptačních výjezdů začleněna do komplexních programů PPRCH a školy si mohou kromě finanční podpory na specializační studium ŠMP žádat i na vzdělávání celých pedagogických sborů v oblasti PPRCH. Do grantového programu byla také nově včleněna i podpora preventivních programů realizovaných NNO.

V rámci grantového programu jsou od roku 2016 podporovány následující oblasti:

- Akreditované vzdělávání v oblasti primární prevence rizikového chování pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení,
- Komplexní programy všeobecné specifické primární prevence rizikového chování realizované ve školách,
- Programy všeobecné a selektivní primární prevence pro školská zařízení a speciální školy,

- Programy všeobecné, selektivní a indikované prevence ve školách realizované organizacemi s certifikací odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování.

V roce 2016 bylo uvedeno do provozu elektronické podání grantových žádostí.

Přehled finanční podpory v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních v letech 2014 – 2016 podle jednotlivých oblastí podpory:

Rok 2014	Specializační studium ŠMP	Celkový počet projektů	42
		Celkový počet podpořených projektů	41
		Požadovaná částka	395 250 Kč
		Přidělená finanční částka	387 200 Kč
	Komplexní programy specifické PPRCH	Celkový počet projektů	157
		Celkový počet podpořených projektů	131
		Požadovaná částka	14 766 186 Kč
		Přidělená finanční částka	3 012 600 Kč
	Adaptační výjezd	Celkový počet projektů	94
		Celkový počet podpořených projektů	72
		Požadovaná částka	2 090 580 Kč
		Přidělená finanční částka	1 168 000 Kč
	Selektivní PP	Celkový počet projektů	18
		Celkový počet podpořených projektů	13
		Požadovaná částka	789 700 Kč
		Přidělená finanční částka	432 200 Kč
Rok 2015	Specializační studium ŠMP	Celkový počet projektů	46
		Celkový počet podpořených projektů	40
		Požadovaná částka	433 000 Kč
		Přidělená finanční částka	365 000 Kč
	Komplexní programy specifické PPRCH	Celkový počet projektů	173
		Celkový počet podpořených projektů	128
		Požadovaná částka	6 968 453 Kč
		Přidělená finanční částka	3 236 500 Kč
	Adaptační výjezd	Celkový počet projektů	102
		Celkový počet podpořených projektů	68
		Požadovaná částka	2 563 180 Kč
		Přidělená finanční částka	1 446 000 Kč
	Selektivní PP	Celkový počet projektů	15
		Celkový počet podpořených projektů	15
		Požadovaná částka	628 200 Kč
		Přidělená finanční částka	452 500 Kč

Rok 2016	Akreditované vzdělávání pro pedagogické pracovníky v oblasti PPRCH	Celkový počet projektů	99
		Celkový počet podpořených projektů	98
		Požadovaná částka	1 414 810 Kč
		Přidělená finanční částka	1 194 150 Kč
	Komplexní programy	Celkový počet projektů	146
		Celkový počet podpořených projektů	136
		Požadovaná částka	6 188 115 Kč
		Přidělená finanční částka	4 250 550 Kč
	Programy všeobecné a selektivní PP	Celkový počet projektů	13
		Celkový počet podpořených projektů	12
		Požadovaná částka	1 243 150 Kč
		Přidělená finanční částka	1 055 300 Kč
	Programy všeobecné, selektivní a indikované PP (NNO)	Celkový počet projektů	9
		Celkový počet podpořených projektů	8
		Požadovaná částka	3 632 435 Kč
		Přidělená finanční částka	2 500 000 Kč

- **Pravidelná jednání pracovní skupiny Sekce primární prevence při PK RHMP**

Sekce primární prevence při PK RHMP má 8 členů a schází se cca 8 x ročně. Sekce je tvořena odborníky pro oblast primární prevence a jsou v ní zastoupeni hlavní aktéři na úrovni kraje (KŠKP, protidrogový koordinátor, vedoucí PCPP, zástupce ŠMP, zástupce MP v PPP, zástupce Městské policie hl. m. Prahy, zástupce městské části). Hlavními tématy jednání jsou zejména koordinace systému PPRCH v hl. m. Praze, monitoring aktuální situace v oblasti PPRCH, předávání a sdílení informací, spolupráce s dalšími subjekty v oblasti PPRCH, legislativní změny v oblasti PPRCH, příprava metodiky grantového programu HMP a hodnocení žádostí, příprava vzdělávacích akcí (konference, semináře, amatérské filmová soutěž Antifetfest).

- **Pravidelná metodická a koordinační setkání s metodiky prevence v PPP**

KŠKP se schází s MP v PPP 4x ročně. Setkání se účastní i zástupci CSSP, odd. PCPP a přizvaní hosté (např. pracovníci Národního ústavu pro vzdělávání, Kliniky adiktologie 1. LF UK v Praze, zástupci NNO).

KŠKP dále průběžně předává emailem MP v PPP informace z MŠMT a MHMP, informuje o legislativních změnách, grantových programech, závěrech šetření a výzkumů z oblasti PPRCH. V případě potřeby s MP v PPP telefonicky či osobně konzultuje.

- **Pravidelná metodická a koordinační setkání s protidrogovými koordinátory**

KŠKP se účastnil setkání s PK městských částí, které organizoval protidrogový koordinátor a realizoval dvě samostatná setkání a jedno setkání společné s MP v PPP.

KŠKP předával PK informace z MŠMT a MHMP, informoval o legislativních změnách, grantových programech, výsledcích šetření a výzkumů z oblasti PPRCH. PK předávali informace o situaci v jejich obvodech a sdíleli své zkušenosti.

Problémem spolupráce je nestabilita sítě PK, ve které dochází každoročně až k 50 % obměně pověřených osob. Někteří PK řeší PPRCH jen okrajově, vzhledem ke kumulaci svých funkcí na městské části.

- **Spolupráce s CSSP, odd. PCPP**

KŠKP průběžně spolupracuje s CSSP, odd. PCPP na vytváření koncepčních materiálů, na přípravě a realizaci vzdělávacích akcí a seminářů. CSSP, odd. PCPP provádí pro HMP sběr dat a jejich hodnocení.

- **Spolupráce HMP s ústředními orgány státní správy v oblasti PPRCH**

KŠKP se pravidelně účastnil porad a vzdělávacích akcí, které organizovalo MŠMT nebo Národní ústav pro vzdělávání. Pracovní skupina MHMP hodnotila žádosti v grantovém programu MŠMT s krajskou působností. Protidrogový koordinátor se účastnil pravidelných porad na Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky a hodnotil žádosti v jejím grantovém řízení. Pro Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky je každoročně vypracovávána Výroční zpráva o stavu protidrogové politiky v hl. m. Praze, která obsahuje i informace o primární prevenci.

- **Cíl: Optimalizace a stabilizace sítě realizátorů programů specifické primární prevence**

- **Podpora specializovaných organizací primární protidrogové prevence a primární prevence rizikového chování**

Podpora specializovaných organizací primární protidrogové prevence je realizována v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast adiktologických služeb. HMP přispívá organizacím také na certifikaci adiktologických služeb. Více viz Akční plán protidrogové politiky hl. m. Prahy na rok 2017 s výhledem pro rok 2018.

Přímá podpora organizací pracujících v oblasti PPRCH je realizována v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních. HMP přispívá organizacím na certifikaci programů primární prevence. Organizace jsou také nepřímo

podporovány prostřednictvím škol, které si o jejich programy žádají v rámci vlastních grantových žádostí.

Poskytnutá neinvestiční dotace z rozpočtu HMP neziskovým organizacím v letech 2014 - 2016				
Organizace	Dotace 2014	Dotace 2015	Dotace 2016	Celkem
Jules a Jim, z. s.	-	100 000 Kč	300 000 Kč	400 000 Kč
Prevalis, z. s.	-	100 000 Kč	380 000 Kč	480 000 Kč
Prev-Centrum, z. ú.	750 000 Kč	750 000 Kč	900 000 Kč	2 400 000 Kč
PROSPE z. s.	100 000 Kč	150 000 Kč	400 000 Kč	650 000 Kč
Proxima Sociale o. p. s.	500 000 Kč	700 000 Kč	820 000 Kč	2 020 000 Kč
Život bez závislostí, z. s.	660 000 Kč	660 000 Kč	700 000 Kč	2 020 000 Kč

- **Certifikace programů PPRCH**

Certifikace je posouzení a formální uznání, že poskytovatel a jím realizovaný program odpovídá stanoveným kritériím kvality a komplexnosti. Jde o proces posouzení poskytovatele a programu podle kritérií stanovených schválenými Standardy a udělení či neudělení certifikátu o jejich naplnění. V rámci Národního ústavu pro vzdělávání je zřízeno pracoviště pro certifikace, které je MŠMT pověřeno k udělování certifikací. Jeho úkolem je zprostředkovávat certifikační proces poskytovatelům programů školské primární prevence zahrnující všechny oblasti rizikového chování. Na webových stránkách NÚV lze podle zadaných kritérií vyhledávat certifikované programy na všechny typy prevence a pro všechny věkové kategorie žáků.

Organizace poskytující školám v HMP programy PPRCH průběžně certifikují nové preventivní programy pro různé cílové skupiny a typy prevence a mohou žádat HMP o příspěvek na certifikaci. V HMP postupně roste nabídka certifikovaných programů školské PPRCH (15 všeobecná primární prevence, 8 selektivní a 1 indikovaná). Certifikované programy všeobecné primární prevence poskytují na území hl. m. Prahy hlavně následující organizace: Život bez závislostí, z. s., Proxima Sociale o. p. s., Prev-Centrum, z. ú., Prevalis, z. s., PROSPE z. s., Jules a Jim, z. s., Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna, Projekt Odyssea, z. s., Agentura Wenku s.r.o a Hope4kids, z. s.

- **Sledování a hodnocení kvality preventivních programů škol**

Kvalitu preventivních programů škol průběžně sledují MP v PPP a CSSP, odd. PCPP a zároveň poskytují konzultace k jejich tvorbě a realizaci. Preventivní programy škol jsou také sledovány při grantovém programu, kde jsou jednou z povinných příloh. Odbor ZSP kontroluje vyúčtování a závěrečné zprávy z realizace preventivních programů na školách.

- **Využívání informačních a metodických materiálů a internetových poraden, zejména k intervencím zaměřeným na snížení míry rizikového chování**

Veškeré zákony, vyhlášky a metodické pokyny k PPRCH jsou zveřejňovány na internetových stránkách praha.eu v sekci primární prevence a na internetových stránkách prevence-praha.cz, které provozuje CSSP, odd. PCPP. Zároveň jsou veškeré informace předávány na školy prostřednictvím odboru školství a mládeže MHMP, MP v PPP a PK městských částí. Důležité změny v legislativě a metodická doporučení a pokyny jsou také prezentovány KŠKP na poradách s řediteli pražských škol a na seminářích a konferencích. V roce 2016 to byl například Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016) a novela vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Pedagogové i rodiče, kteří řeší aktuální problémy spojené s rizikovým chováním, mohou získat informace a rady také prostřednictvím internetového poradenství.

Výchovné problémy, záškoláctví, sexuální chování dospívajících atd.

- poradna [sdružení Linka bezpečí](https://www.rodicovskalinka.cz/sluzby/napiste-nam/): <https://www.rodicovskalinka.cz/sluzby/napiste-nam/>

Rizikové chování

- poradna organizace Prev-Centrum, z. ú.: <http://www.prevcentrum.cz/Webova-poradna>
- poradna organizace Život bez závislostí: <http://www.zivot-bez-zavislosti.cz/poradna/>
- chat Linky pro rodinu a školu 116 000, kterou provozuje Cesta z krize z. ú.: http://linkaztracenedite.cz/?page_id=212

Závislostní chování

- drogová poradna organizace SANANIM, z. ú.: <http://www.drogovaporadna.cz/>
- poradna Kliniky adiktologie 1. LF UK: <http://poradna.adiktologie.cz/zeptejte-se/>

Poruchy příjmu potravy

- anonymní poradenství o poruchách příjmu potravy na chatech provozovaných E-clinic: <http://www.healthyandfreechat.com/cs/Session/List>

Šikana

- poradna projektu Minimalizace šikany: <http://www.minimalizacesikany.cz/poradna>

ADHD

- poradna Asociace dospělých pro hyperaktivní děti: <http://www.adehade.cz/poradna/>

Výchovné, vztahové, sociální problémy, pomoc dospívajícím i jejich rodičům

- poradna sdržení LATA: <http://lata.cz/mate-dotaz/>

Bezpečnost na internetu

- poradna projektu E-bezpečí pro oblast rizikového chování na internetu: <https://poradna.e-bezpeci.cz/>
- poradna projektu Bezpečně online (NCBI): <http://www.bezpecne-online.cz/poradna/internetova-poradna-na-bezpecne-online.html>

AIDS

- Poradna České společnosti AIDS pomoc: <http://www.hivprevence.cz/poradna/rizikove-chovani-5115.html>

- **Sledování sítě služeb PPRCH a její průběžná aktualizace**

Síť služeb v HMP poskytuje všechny typy primární prevence (všeobecná, selektivní a indikovaná). U certifikovaných služeb je nejvyšší nabídka v oblasti všeobecné prevence a nejnižší v oblasti indikované prevence. Síť služeb tvoří zejména neziskové organizace, pedagogicko-psychologické poradny a střediska výchovné péče.

4.2. Výkaznictví a sběr dat

- **Cíl: Zkvalitnění a sjednocení způsobu sběru dat s využitím odborné terminologie**

- **Navržení jednotného systému vykazování přímé práce s cílovou skupinou**

Systém výkaznictví preventivních aktivit nebyl na základě akčního plánu HMP realizován, protože byl za podpory MŠMT vyvíjen Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN v rámci ESF projektu VYNSPI 2. Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s MŠMT a Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze tento systém dále rozvíjí a v současné době probíhá jeho zkušební provoz. V rámci hl. m. Prahy je do systému zatím přihlášeno cca 10 škol. Elektronický výkaz kopíruje strukturu závěrečné zprávy metodika prevence v PPP. Snahou je snížit administrativní zátěž školám, pedagogicko-psychologickým poradnám i krajům a sjednotit dosud nejednotnou podobu vykazování dat školské primární prevence.

Podle novely vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních z 2. června 2016 budou data o primární prevenci

ve škole předávat školní metodici prevence metodikům prevence v PPP, kteří je budou dále analyzovat a předávat krajskému školskému koordinátorovi.

- **Sjednocení procesů monitoringu a způsobů evaluace**

Postup předávání informací a dat v školské primární prevenci nově popisuje novela vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Škola vede dokumentaci o poradenských službách poskytovaných školním metodikem prevence. ŠMP předává informace o výskytu rizikového chování ve škole a realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence MP v PPP, který je dále vyhodnocuje, zpracovává pro potřeby kraje.

- **Sběr dat ze škol v HMP a specializovaných organizací podle vytvořeného systému vykazování přímé práce s cílovou skupinou**

Data o činnosti ŠMP budou shromažďovat a vyhodnocovat MP v PPP v rámci nového systému výkaznictví preventivních aktivit, který je v současné době ve zkušebním provozu. V rámci HMP je do systému zatím přihlášeno cca 10 škol.

Data o činnosti MP v PPP jsou čerpána ze zpráv o činnosti MP v PPP, které na konci roku MP v PPP vypracovávají a předávají je KŠKP.

Data od specializovaných organizací jsou čerpána ze závěrečných zpráv o realizaci projektu v rámci grantového programu.

- **Spolupráce s odborem školství a mládeže**

KŠKP pravidelně předává prostřednictvím odboru školství a mládeže školám důležité informace ze školské PPRCH a účastní se porad s řediteli škol. V případě výskytu závažného rizikového chování na škole, situaci konzultuje a pomáhá s jejím řešením. Školskou PPRCH, včetně grantového programu a pořádaných akcí prezentuje na akci Schola Pragensis.

4.3. Zajišťování kvality primární prevence rizikového chování

- **Cíl: Zvýšit podíl organizací poskytujících certifikované programy PPRCH**

- **Zajistit informovanost poskytovatelů i škol o procesu certifikací**

Na počátku června 2013 byla z pověření MŠMT pod Národním ústavem pro vzdělávání spuštěna činnost Pracoviště pro certifikace. Jeho úkolem je zprostředkovávat certifikační proces poskytovatelům programů školské primární prevence zahrnující všechny oblasti rizikového chování.

Poskytovatelé i zástupci škol byli o certifikačním procesu informováni na vzdělávacích akcích realizovaných odborem ZSP MHMP přímo pracovníky Pracoviště pro certifikace Národního ústavu pro vzdělávání.

- **Podpora pouze certifikovaných programů PPRCH**

V rámci grantového programu pro oblast PPRCH musí mít od roku 2016 všechny podporované specializované organizace certifikaci svých programů. Školy, které si žádají o příspěvek na externího realizátora programu, musí vybírat z certifikovaných organizací.

- **Cíl: Zajištění odborného růstu subjektů vstupujících do oblasti specifické PPRCH**

- **Akreditované vzdělávání v oblasti specifické primární prevence pro ŠMP**

HMP podporuje specializační studium pro ŠMP v rámci grantového programu pro oblast PPRCH. Ukončení specializačního studia je podmínkou pro výkon funkce ŠMP. Vzhledem k vysoké migraci pedagogů v této funkci, které je způsobena špatnými podmínkami pro činnost ŠMP, nemá v HMP specializační studium stále absolvováno cca 50 % ŠMP.

Organizace poskytující specializační studium pro ŠMP v HMP:

Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 1, 2 a 4

Prev-Centrum, z. ú.

Pedagogická fakulta UK

Magdaléna, o. p. s.

Prevalis, z. s.

Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Život bez závislostí, z. s. – Výcvik KVP

Specializační studium pro školní metodiky prevence

Specializační studium pro ŠMP má ukončeno 36,6 % ŠMP ze ZŠ, 51, 3 % ŠMP ze ZŠ zatím studium neabsolvovalo, 12,1 % ŠMP ze ZŠ právě specializačním studiem právě prochází.

Specializační studium pro ŠMP má ukončeno 33,7 % ŠMP z SŠ, 50 % ŠMP ze SŠ zatím studium neabsolvovalo, 16,3 % ŠMP ze SŠ právě specializačním studiem právě prochází.

**Data jsou čerpána z průzkumu ČŠI*

- **Vzdělávání ŠMP v jednotlivých oblastech prevence**

Odbor ZSP MHMP realizoval v letech 2014 - 2016 pro ŠMP, MP v PPP a další odborníky z oblasti PPRCH řadu vzdělávacích akcí, které měly vysoký počet účastníků.

Vzdělávací akce realizované odborem ZSP v letech 2014 - 2016

Rok	Datum	Název akce	Pořadatel	Místo konání	Počet účastníků
2014	21. 5.	Pražské drogové fórum primární prevence	HMP a PCPP	Nová radnice	140
	17. 6.	Amatérská filmová soutěž Antifetfest aneb jde to i jinak 2016	HMP ve spolupráci s MČ	Kino Světozor	350
	24. 9.	Seminář k dotačnímu řízení Zdravé město Praha 2015 - I. program a aktuálními informacím v prevenci rizikového chování dětí a mládeže na území HMP	HMP a PCPP	Nová radnice	140
	10.11.	Prevence rizikového sexuálního chování - úkol základního vzdělávání	Centrum pro rodinu a sociální péči a HMP	Nová radnice	90
	31.10 – 1. 11.	Konference primární prevence rizikového chování - (Ne)bezpečná škola! A pro koho?	Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze ve spolupráci s HMP	Nová radnice	400
	10.11.	Prevence rizikového sexuálního chování - úkol základního vzdělávání	Centrum pro rodinu a sociální péči a HMP	Nová radnice	90
Celkem					1210
Rok	Datum	Název akce	Pořadatel	Místo konání	Počet účastníků
2015	25. 5.	Pražské fórum primární prevence rizikového chování 2015 na téma agrese a agresivní chování	HMP a PCPP	Nová radnice	180
	17. 5.	Amatérská filmová soutěž Antifetfest aneb jde to i jinak 2015	HMP ve spolupráci s MČ	Kino Světozor	350
	16. 9.	Seminář ke Grantovému programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních a aktuálními otázkami primární prevence v učňovském školství	HMP a PCPP	Nová radnice	150
	26.10.	Seminář pro pedagogické pracovníky na téma šikana	HMP a PCPP	Nová radnice	80
	září - prosinec	Škola bezpečného internetu pro pedagogy	NCBI a HMP	ÚMČ	280
	říjen - prosinec	Kurz Základy krizové intervence	Remedium a PCPP	PPP pro Prahu 1, 2 a 4	16
	9. -10.11.	Konference primární prevence rizikového chování - Dobrá praxe v prevenci aneb "Konec řečí, jdeme k věci"	Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze ve spolupráci s HMP	Nová radnice	400
Celkem					1456

Rok	Datum	Název akce	Pořadatel	Místo konání	Počet účastníků
2016	15. 4.	Seminář k problematice řešení školní šikany	HMP a PCPP	Nová radnice	230
	18. 5.	Pražské fórum primární prevence rizikového chování 2016 na téma sdílení dobré praxe ve školské primární prevenci	HMP a PCPP		
	14. 6.	Amatérská filmová soutěž Antifetfest aneb jde to i jinak 2016	HMP ve spolupráci s MČ	Kino Lucerna	350
	leden-prosinec	Minimalizace šikany na středních odborných učilištích	AISIS ve spolupráci s HMP	SOU	92
	26. 9.	Seminář ke Grantovému programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních pro rok 2017	HMP a PCPP	Nová radnice	130
	31. 10. – 1. 11.	Konference primární prevence rizikového chování - "Co děláme, když děláme minimální preventivní program?"	Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze ve spolupráci s HMP	Nová radnice	350
	8. 11. 2016	Prevence užívání alkoholu ve školách	Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze ve spolupráci s HMP	Klinika adiktologie	70
Celkem					1152

4.4. Systémové pojetí prevence na školách – preventivní program školy

- **Cíl: Sledování kvality a podpora při tvorbě a realizaci Minimálního preventivního programu s použitím výstupů projektu VYNSPI**

Škola každoročně zpracovává preventivní program školy (dříve minimální preventivní program). Tvorbu, realizaci a evaluaci preventivního programu školy (dále jen „PPŠ“) koordinuje ŠMP, kterému metodicky pomáhá MP v PPP nebo PCPP. Realizace programů PPRCH je podporována grantovým programem pro oblast PPRCH. Školy, které žádají o podporu v rámci grantového programu, sestavují PPŠ podle doporučené struktury PCPP, která je zveřejněna na stránkách HMP i PCPP.

V minulých třech letech PCPP pravidelně proškolovalo na vzdělávacích akcích HMP pedagogy v tvorbě a realizaci PPŠ. Kvalita PPŠ je sledována v rámci grantového programu PCPP.

4.5. Financování

➤ **Cíl: Zajištění finančních prostředků na realizaci akčního plánu PPRCH na období 2014 – 2016**

- **Grantové programy**

Oproti akčnímu plánu byl rozpočet na projekty v oblasti primární prevence v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních a Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast adiktologických služeb v roce 2014 navýšen o 10 000 Kč, v roce 2015 o 960 000 Kč a v roce 2016 o 3 000 050 Kč.

Přehled finanční podpory v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních a v rámci Grantového programu hl. m. Prahy pro oblast adiktologických služeb v letech 2014 – 2016:

Rok	Výše přidělených fin. prostředků pro NNO v	Počet podpořených NNO	Výše přidělených fin. prostředků pro školy a škol. zař.	Počet podpořených projektů	Celková fin. podpora NNO a škol
2014	2 010 000	5	5 000 000	257	7 010 000
2015	2 460 000	8	5 500 000	336	7 960 000
2016	3 550 000	10	6 500 000	254	10 050 000

- **Podpora mimo grantové řízení**

Rok	Antifetfest	Pražské fórum primární prevence	Vzdělávací akce	Příspěvek na certifikace	Ostatní	Celkem v Kč
2014	104 000	14 000	10 000	43 100	-	181 100
2015	109 645	11 650	25 540	8 000	-	154 835
2016	156 033	16 025	372 508	-	229 692	774 258

- **Příspěvek na certifikaci programů primární prevence**

Rok	Žadatel o příspěvek na certifikaci	Poskytnutá částka v Kč
2014	Prev-Centrum, z. ú.	10 000
	PROSPE z.s.	9 100
	Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna	7 500
	ProPrev, z. s.	7 500
	Život bez závislostí, z. s.	9 000
2015	Prevalis, z. s.	8 000
2016	-	0

5. Cíle Akčního plánu školské primární prevence rizikového chování v hl. m. Praze na rok 2017 s výhledem pro rok 2018

Cíl 1: Fungující a účinná koordinace specifické školské primární prevence s jasně vymezenými kompetencemi subjektů

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel
1.1 Koordinovaná podpora a rozvoj programů, které zajišťují specifickou primární prevenci	2017 2018	HMP, ZSP	Grantový program pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních - počet podpořených žádostí v jednotlivých oblastech
1.2 Navýšení úvazku MP v PPP	2017	ZSP, SML, ROZ	Navýšení úvazků MP v PPP PPP pro Prahu 1, 2 a 4 – 2 úvazky PPP pro Prahu 3 a 9 – 2 úvazky PPP pro Prahu 5 – 2 úvazky PPP pro Prahu 6 - 1,5 úvazku PPP pro Prahu 7 a 8 - 1,5 úvazku PPP pro Prahu 10 - 1,5 úvazku PPP pro Prahu 11 a 12 - 1,5 úvazku
1.3. Na všech školách v hl. m. Praze podpořit činnost ŠMP s ukončeným specializačním studiem	průběžně	SML, ZSP	Počet ŠMP s ukončeným specializačním studiem
1.4 Pravidelná jednání pracovní skupiny „Sekce primární prevence při PK RHMP“	8x ročně	Vedoucí sekce primární prevence	Počet setkání; účast na setkáních; předávání informací z oblasti PPRCH; návrhy systémových opatření v primární prevenci
1.5 Metodická a koordinační setkání s metodiky prevence v PPP	4x ročně	KŠKP	Účast na jednáních; předávání informací z oblasti PPRCH; zapojení do systému koordinace PPRCH v rámci kraje; spolupráce při realizaci preventivních opatření na místní úrovni

1.6 Pravidelná účast KŠKP na poradách ředitelů pražských škol	2x ročně	KŠKP, SML	Předávání informací z oblasti PPRCH; zapojení do systému koordinace PPRCH v rámci kraje
1.7 Metodická a koordinační setkání s protidrogovými koordinátory MČ Praha 1–22	4x ročně	KŠKP, KKPP, CSSP, odd. PCPP	Účast na jednáních; předávání informací z oblasti PPRCH; zapojení do systému koordinace PPRCH v rámci kraje; spolupráce při realizaci preventivních opatření na místní úrovni; spolupráce při přípravě a realizaci amatérské filmové soutěže Antifetfest
1.8 Spolupráce s CSSP, odd. PCPP	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP	Sběr dat a jejich vyhodnocení; metodická podpora; spolupráce na tvorbě koncepčních materiálů HMP; hodnocení projektů v grantovém programu; spolupráce při realizaci vzdělávacích seminářů pro pracovníky v primární prevenci
1.9. Spolupráce s městskými částmi	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP, SML	Sběr dat z městských částí, předávání informací o PPRCH; distribuce informací na základní školy zřizované městskými částmi, spolupráce při realizaci preventivních opatření na místní úrovni
1.10. Spolupráce HMP s ústředními orgány státní správy v oblasti PPRCH (MŠMT, RV KPP, MV, MZ)	Průběžně	ZSP	Počet porad, setkání, seminářů, předávání informací o PPRCH
1.10 Spolupráce s odborem školství a mládeže MHMP	Průběžně	ZSP, SML	Předávání informací o PPRCH; distribuce informací na školy v hl. m. Praze, podpora činnosti ŠMP, navýšení úvazků MP v PPP, sběr dat ze škol
1.11. Vytvoření systému včasné pomoci školám v případě závažného výskytu rizikového chování	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP, PPP	Vytvořit systém, který by školám umožnil rychle se dostat k odborné pomoci v případě závažného výskytu rizikového chování.

Cíl 2: Optimalizace a stabilizace sítě realizátorů programů specifické školské primární prevence

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel
2.1 Podpora specializovaných organizací PPRCH	2017 2018	HMP, ZSP	Grantový program pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních; statistická data; kvalita programů všeobecné, selektivní a indikované primární prevence, počet specializovaných organizací
2.2 Certifikace programů PPRCH	2017 2018	Organizace, MŠMT, ZSP	Počet certifikovaných programů; finanční příspěvek na certifikaci 30 % nákladů
2.3 Sledování a hodnocení kvality primárně preventivních programů v rámci dotačního programu	Průběžně	CSSP, odd. PCPP, ZSP	Úroveň projektů/žádostí podaných do Grantového programu pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních; kontroly projektů; data ze závěrečných zpráv
2.4 Sledování a hodnocení kvality preventivních programů škol	Průběžně	Metodici prevence v PPP, CSSP, odd. PCPP, ZSP, protidrogoví koordinátoři městských částí	Formální a obsahová úroveň preventivních programů škol
2.5 Sledování sítě služeb PPRCH a její průběžná aktualizace	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP	Výroční zprávy o realizaci protidrogové politiky – kapitola primární prevence; databáze na internetových stránkách MHMP a CSSP, odd. PCPP

Cíl 3: Monitorování v oblasti školské PPRCH

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel
3.1 Sběr dat ze škol v HMP – dotazníkové šetření mapující výskyt rizikového chování	2017 2018	CSSP, odd. PCPP, ZSP	Dotazníkové šetření pro žáky pražských škol
3.2 Sběr dat ze škol prostřednictvím Systému výkaznictví preventivních aktivit (Národní ústav pro	2017 2018	NUV, ZSP, SML, MP v PPP, PK, ŠMP	Počet zapojených škol; Výstupy sběru dat

vzdělávání a Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze)			
3.3 Spolupráce s odborem školství a mládeže: a) sběr dat ze zahajovacích výkazů škol a jejich rozšíření o základní data o složení a činnosti školního poradenského pracoviště (jeho složení a úvazky pracovníků, kvalifikovanost jeho pracovníků a jaké typy rizikového chování škola nejčastěji řeší). b) Povinnost škol odevzdávat se zahajovacím výkazem Preventivní program školy.	2017 2018	ZSP, SML, CSSP, odd. PCPP	Data ze zahajovacích výkazů a závěrečných zpráv škol. Preventivní programy škol
3.4 Sběr dat ze závěrečných zpráv MP PPP	2017 2018	ZSP, SML	Data ze závěrečných zpráv MP v PPP
3.5 Sledování výsledků šetření a výzkumů realizovaných v ČR v oblasti PPRCH	2017 2018	CSSP, odd. PCPP, ZSP	Počet šetření a výzkumů, zveřejňování výsledků šetření na internetových stránkách hl. m. Prahy a CSSP, odd. PCPP

Cíl 4: Zvýšit podíl organizací poskytujících certifikované programy školské PPRCH

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel
4.1 Zajistit informovanost poskytovatelů i škol o procesu certifikací	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP, MP v PPP, PK	Počet certifikovaných programů
4.2 Podpora pouze certifikovaných programů PPRCH	2017 2018	HMP, ZSP	Počet žádostí/projektů přijatých v rámci grantového programu

Cíl 5: Zajištění odborného růstu subjektů vstupujících do oblasti specifické primární prevence

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel
5.1 Podpora specializačního studia u ŠMP	průběžně	ZSP, SML ve spolupráci s odbornými institucemi, které vzdělávání zajišťují, MP v PPP, PK	Procento ŠMP s ukončeným specializačním studiem
5.2 Podpora vzdělávání v oblasti specifické primární prevence pro pedagogické pracovníky, podpora v oblasti vzdělávání v práci se třídou	průběžně	HMP, ZSP, SML, CSSP, odd. PCPP, MP v PPP, PK	Počet žádostí v rámci grantového programu, počet vzdělávacích akcí
5.3 Vzdělávání MP v PPP	průběžně	HMP, ZSP, SML, CSSP, odd. PCPP	Počet žádostí v rámci grantového programu, počet vzdělávacích akcí
5.4 Pražské fórum primární prevence	1x za rok 2017 2018	ZSP, CSSP, odd. PCPP	Počet účastníků; kvalita příspěvků
5.5 Konference primární prevence rizikového chování	1x za rok 2017 2018	HMP ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN	Pokračující společný projekt; počet účastníků; kvalita příspěvků

Cíl 6: Sledování kvality a podpora při tvorbě a realizaci preventivních programů škol

Kroky k naplnění cíle:

	Termín	Gesce	Ukazatel
6.1 Dodržování doporučené struktury preventivních programů škol programu	Průběžně	CSSP, odd. PCPP, ZSP, MP v PPP	Kvalita preventivních programů škol
6.2 Podpora realizace vhodných programů dle stanovených kritérií a cílů v (efektivita, vhodnost, přiměřenost, interaktivita, dlouhodobost atd.) ve vztahu k cílové skupině	Průběžně	CSSP, odd. PCPP, ZSP, MP v PPP, PK	Certifikace, kvalita grantových programů, evaluace programů
6.3 Sledování souladu realizovaných preventivních aktivit s obsahem preventivního programu školy	Průběžně	CSSP, odd. PCPP, ZSP, MP v PPP	Hodnocení souladu projektů s preventivním programem škol v rámci grantových programů

Cíl 7: Zapojování žáků pražských škol do preventivních aktivit

Kroky k naplnění cíle:

	Termín	Gesce	Ukazatel
7.1 Pořádání amatérské filmové soutěže Antifetfest pro žáky pražských škol	2017 2018	HMP, ZSP, městské části, CSSP, odd. PCPP	Počet přihlášených filmových snímků; kvalita filmových snímků; zpětná distribuce nejlepších snímků do škol; prezentace akce na veřejnosti
7.2. Pořádání soutěže o nejlepší plakát Antifetfest	2017 2018	HMP, ZSP, městské části, PK	Počet přihlášených plakátů, kvalita plakátů, prezentace akce na veřejnosti

Cíl 8: Zajištění finančních prostředků na realizaci Akčního plánu školské PPRCH v HMP na rok 2017 s výhledem pro rok 2018

Kroky k naplnění cíle:

Činnost	Termín	Gesce	Ukazatel	Předpokládané náklady HMP v Kč
Grantové řízení				
7.1 Grantový program pro oblast primární prevence ve školách a školských zařízeních	2017 2018	HMP, ZSP	Počet podpořených programů a jejich kvalita; statistická data	2017 – 11 000 000 2018 – 12 000 000
Podpora mimo grantové řízení				
7.2 Certifikace programů školské PPRCH	2017 2018	Organizace, MŠMT, HMP, ZSP	Počet certifikovaných programů; finanční příspěvek na certifikaci 30 % nákladů; povinná certifikace pro zařazení do grantových programů HMP	2017 – 100 000 2018 – 100 000
7.3 Vzdělávání ŠMP v jednotlivých oblastech prevence	průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP	Počet účastníků; zvýšení odbornosti ŠMP	2017 – 200 000 2018 – 200 000
7.4 Vzdělávání MP v PPP v jednotlivých oblastech prevence	průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP	Počet účastníků; zvýšení odbornosti MP v PPP	2017 – 100 000 2018 – 100 000
7.5 Pořádání amatérské filmové soutěže Antifetfest pro žáky pražských škol	2017 2018	HMP, ZSP, městské části, CSSP, odd. PCPP	Počet přihlášených filmových snímků; kvalita filmových snímků; zpětná distribuce nejlepších snímků do škol; prezentace akce na veřejnosti	2017 – 180 000 2018 – 250 000
7.6. Pořádání soutěže o nejlepší plakát Antifetfest	2017 2018	HMP, ZSP, městské části,	Počet přihlášených plakátů, kvalita plakátů, prezentace akce na veřejnosti	2017 – 30 000 2018 – 30 000

7.7 Pražské fórum primární prevence	2017 2018	HMP, ZSP, CSSP, odd. PCPP	Výměna zkušeností zástupců organizací, metodiků primární prevence a protidrogových koordinátorů na úrovni kraje; jednodenní seminář na MHMP; počet účastníků	2017 – 50 000 2018 – 50 000
7.8 Konference primární prevence rizikového chování	2017 2018	HMP ve spolupráci s Klinikou adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze a SCAN, z.s.	Pokračující společný projekt; počet účastníků; kvalita příspěvků	2017 – 100 000 2018 – 100 000
7.9. Vytvoření systému včasné pomoci školám v případě závažného výskytu rizikového chování	Průběžně	ZSP, CSSP, odd. PCPP, PPP	Odborná pomoc, včetně psychologické a právní, školám v případě výskytu závažného rizikového chování	2017 – 0 2018 – 500 000
7.10. Monitorování jiných finančních zdrojů mimo HMP a jejich využívání	průběžně	HMP, ZSP, CSSP, odd. PCPP	Objem finančních prostředků získaných nad rámec rozpočtu HMP (MŠMT, EU, atd.)	
7.11 Sběr dat ze škol v HMP – dotazníkové šetření mapující výskyt rizikového chování	2017 2018	CSSP, odd. PCPP, ZSP, SML	Dotazníková šetření pro žáky pražských škol	2017 – 100 000 2018 – 100 000
7.12 Navýšení úvazků MP z PPP	2018	HMP, ZSP, ROZ, SML	Navýšené úvazky MP z PPP	2018 – 2 000 000
7.13. Ostatní	2017 2018	ZSP	Prezentační akce, příspěvky na pořádané konference, podpora rozvoje sítě služeb	2017 – 640 000 2018 – 570 000

Finanční náklady v roce 2017	12 500 000
Finanční náklady v roce 2018	16 000 000

7. Závěr

V rámci PPRCH na školách v hl. m. Praze je třeba se více zaměřit na prevenci užívání alkoholu a tabáku, agresivního chování a šikany, záškoláctví, rizikového sexuálního chování a poruch příjmu potravy.

Mezi nejdůležitější podmínky, které jsou nutné pro realizaci kvalitní a efektivní školské PPRCH na území hl. m. Prahy a které je třeba postupně v následujících letech zajistit, patří:

- fungující školské poradenské pracoviště s kvalifikovaným ŠMP na každé škole,
- dostatečná finanční podpora preventivní činnosti na školách,
- dostatečná časová dotace a odpovídající prostory ve škole pro preventivní práci ŠMP,
- průběžné vzdělávání a požadavek na kvalifikovanost všech aktérů školské PPRCH (např. ŠMP může vykonávat svou činnost po absolvování specializačního studia),
- navázání všech ŠMP na MP v PPP,
- úvazek MP v PPP odpovídající počtu škol, které metodicky vede,
- postupné rozšiřování sítě specializovaných organizací a podpora dostatečné nabídky certifikovaných preventivních programů pro všechny typy prevence, druhy rizikového chování a věkové kategorie žáků a studentů,
- vzájemná spolupráce a informovanost všech zainteresovaných subjektů,
- pravidelný sběr dat o výskytu rizikového chování dětí a mládeže,
- monitorování PPRCH na území hl. m. Prahy prostřednictvím průzkumů, systému výkaznictví, zahajovacích výkazů škol a preventivních programů škol,
- kontrola kvality školních preventivních programů a jejich evaluace.

Seznam použitých zdrojů:

- d) Česká školní inspekce, *Tematická zpráva – Prevence a řešení šikany a dalších projevů rizikového chování ve školách Čj.: ČŠIG-3529/16-G2*
- e) *Dotazníkové šetření rizikového chování u žáků pražských škol, ZSP, CSSP, odd. PCPP, MEDIAN, s. r. o, 2016*
- f) *SWOT analýza školské PPRCH z pohledu školních metodiků prevence, ZSP, CSSP, odd. PCPP, 2016*
- g) *SWOT analýza školské PPRCH z pohledu metodiků prevence v PPP a protidrogových koordinátorů, CSSP, odd. PCPP, 2016*
- h) *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2015, Zaostřeno na drogy 5, 2016*

Seznam zkratk:

BMI - Body Mass Index
CSSP, odd. PCPP - Centrum sociálních služeb Praha, oddělení Pražské centrum primární prevence
ČŠI - Česká školní inspekce
ESF – Evropské strukturální fondy
HMP - Hlavní město Praha
KŠKP - krajský školský koordinátor prevence
LF UK – Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MČ – městské části hl. m. Prahy
MHMP - Magistrát hl. m. Prahy
MP v PPP - metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí
PK – protidrogový koordinátor
PK RHMP – Protidrogová komise Rady hl. m. Prahy
PPŠ - preventivní program školy
PPP - pedagogicko-psychologická poradna
RVKPP - Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
ROZ - odbor rozpočtu
SML - odbor školství a mládeže
SŠ - střední škola
SPC – speciálně pedagogické centrum
SVP - středisko výchovné péče
ŠMP - školní metodik prevence
SOŠ – střední odborná škola
VFN – Všeobecná fakultní nemocnice
ZSP - odbor zdravotnictví, sociální péče a prevence
ZŠ - základní škola

SWOT analýza školské PPRCH z pohledu školních metodiků prevence

SILNÉ STRÁNKY

- funkční školní poradenské pracoviště 5
- podpora práce ŠMP vedením školy 4
- osobnost školního metodika prevence 2
- vedení třídnických hodin 1
- financování primární prevence z rozpočtu školy
- motivování žáci
- spolupráce s některými kolegy
- vzdělávání
- školní preventivní program
- začlenění prevence do výuky
- školní psycholog

SLABÉ STRÁNKY

- Nedostatečné vzdělání pedagogů v oblasti primární prevence a k získávání kompetencí k práci se třídami 4
- kumulace funkcí (ŠMP, VP, TU) 3
- nedostatečná spolupráce vedení školy se ŠMP 1
- nedostatečná spolupráce pedagogického sboru se ŠMP 1
- administrativní přetížení 1
- nárůst problémových žáků ve třídách 1
- špatná komunikace a předávání informací mezi pedagogy 1
- neúčast ŠMP na výchovných komisích
- neochota pedagogů k dalšímu vzdělávání
- nekompetentnost vedení školy
- neochota ke změně
- nedostatek finančních prostředků na prevenci
- špatná komunikace mezi žáky
- špatná komunikace s rodiči
- nedodržování mlčenlivosti
- nejsou realizovány adaptační výjezdy
- nejsou realizovány třídnické hodiny
- nevhodné prostory
- riziko vyhoření pedagogů
- rozvrh – nedostatek času na PP
- finanční ohodnocení práce ŠMP

PŘÍLEŽITOSTI

- snížená přímá vyučovací povinnost ŠMP 5
- síť spolupracujících organizací 3
- specializační studium 1
- akreditace a certifikace 1
- sdílení zkušeností 1
- dotace a granty 1
- specializační příplatek
- nabídka kvalitních programů NNO
- spolupráce s ped.-psych. poradnou
- spolupráce s Policií ČR
- spolupráce s MHMP
- další vzdělávání, konference, semináře
- finanční ohodnocení práce ŠMP
- změna legislativy

OHROŽENÍ

- tolerance společnosti vůči patologickým jevům 5
- špatná spolupráce s rodiči 4
- financování 1
- nízká spolupráce s městskou částí a místní komunitou 1
- nízká úroveň některých lektorů certifikovaných NNO 1
- špatná spolupráce s OSPOD
- chybějící podpora PP od zřizovatele
- chybějící protidrogový koordinátor na úřadu městské části
- nereálné představy
- média
- nízká prestiž práce pedagogů
- nedostatky v legislativě
- nárůst problémového chování rodičů

SWOT analýza školské PPRCH z pohledu metodiků prevence v PPP a protidrogových koordinátorů MČ

Silné stránky		Slabé stránky	
Grantové řízení MHMP	5	Není snížena přímá vyučovací činnost ŠMP	7
Spolupráce mezi městskými částmi, PPP, školami, nestátními neziskovými org. a MHMP	4	Kumulované fce na úřadech městských částí v oblasti PP	3
Zájem o prevenci na všech stupních škol	3	Stále nedostačující výše úvazků MP v PPP	3
Nekonfliktní líbivé téma	2	Neznalost kompetence ŠMP ve školách	3
Služby dostupné a kvalitní	2	Finanční podhodnocenost programů	2
Na SOU bylo realizováno vzdělávání		Finanční podhodnocení pracovníků	2
Minimalizace šikany	2	Neukotvené třídnické hodiny	2
Setkání školních metodiků prevence organizovaná MČ a PPP	2	Nedostatečné kompetence řadových pedagogů	2
Vzdělávání ŠMP v PPP	2	Formální nezodpovědný přístup k pozici ŠMP	2
Vzdělanostní úroveň pedagogů	2	Neznalosti ředitelů škol o Primární Prevenci	1
Kompetentní pracovník na městské části a v PPP k dispozici	1	Byrokracie narůstající	1
Růstové a terapeutické skupiny pro SŠ a ZŠ	1	Malá prostupnost informací na obecních úřadech	0
Odměňování MP	0	Rodinné vazby ve škole	0
Profesionalizace vycházející z certifikací	0	Fluktuace ŠMP	0
Příležitosti		Hrozby	
Legislativa řešící výši úvazků ŠMP, koordinátorů a MP v PPP	7	Omezení finančních prostředků	6
Supervize ve školství	6	PP je založená na NNO – pasivita škol	4
MiŠ na ZŠ	5	Nedostatečná legislativa pro ŠMP	4
Podpora vzdělávání z MHMP	4	Zvyšující se požadavky na školu	4
Vzdělávání spolupráce s MŠ	3	Inkluze a růst výskytu RCH	4
Výjezd MP PPP	2	Devalvace témat rizikového chování ve společnosti	3
Komunikace s MŠMT	0	Polarizace vnímání rizikového chování (podceňování a přeceňování závažnosti)	3
		Vliv médií	2
		Nedostatečná akcentace tématu sex rizikové chování ve společnosti	1
		Povrchní přístup k informacím	1
		Přetíženost rodičů	0

**Dotazníkové šetření rizikového chování u žáků
pražských škol, ZSP MHMP, CSSP, odd. PCPP, MEDIAN, s.r.o.**

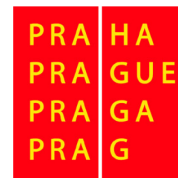
14. 12. 2016

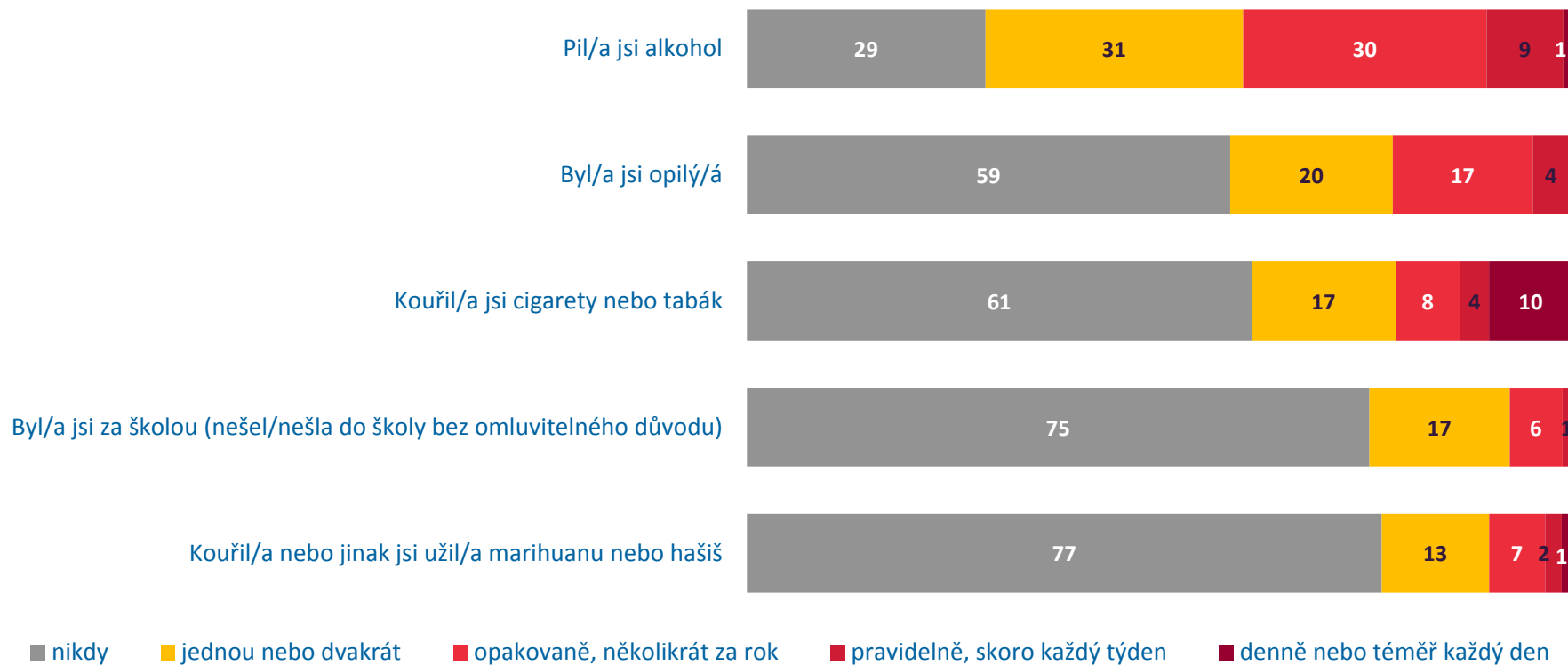
Velikost vzorku	N = 18 580 respondentů ve věku 11 až 21 let z pražských základních a středních škol
Termín dotazování	Listopad 2016
Metoda sběru dat	Samovyplnění elektronického dotazníku žáky na internetu (CAWI) Distribuce linků zadavatelem jednotlivým školám / třídám. Vyplnění převážně během vyučování
O výzkumu	Distribuce dotazníku, sběr dat a dohled nad sběrem byl v kompetenci klienta MEDIAN provedl zpracování dat včetně kontroly integrity a vážení dat
Vážení dat	Data byla navážena dle počtu žáků v jednotlivých ročnících v Praze a složení ročníků dle pohlaví

Vyřazení respondentů s nerealiabilními rozhovory	<p>Společnost MEDIAN, s.r.o. nerealizovala sběr dat, který probíhal samovyplněním na školách. Před analýzou dat ale provedla mnohonásobné kontroly reliability odpovědí směřující k zvýšení výpovědní hodnoty dat. Z celkového počtu 22 819 respondentů bylo vyřazeno celkem 4 239 respondentů, kteří:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uvedli číselné odpovědi mimo teoreticky reálný rozsah (věk, výška, váha, počet sourozenců, cigarety)• Uvedli, že berou fiktivní drogu „Relevin“• Uvedli, že chodí do školy mimo Prahu• Uvedli, že otázkám v dotazníku nerozuměli• Neuvedli výšku ani váhu• Uvedli věk, který hrubě neseď s možným ročníkem a typem školy (např. 12 let a 2. ročník SOŠ)• V celých bateriích odpovídali stále stejně (např. všechny možnosti 2 – tzv. streamlining)• Uvedli extrémní a zcela nerealistickou kombinaci výšky a váhy (extrémní BMI – nad 40 a pod 12,6)• V otevřené otázce uvedli, že údaje nevyplňovali dle pravdy
---	---

Užívání návykových látek a další rizikové chování u žáků druhého stupně základních škol a středních škol

Rizikové chování

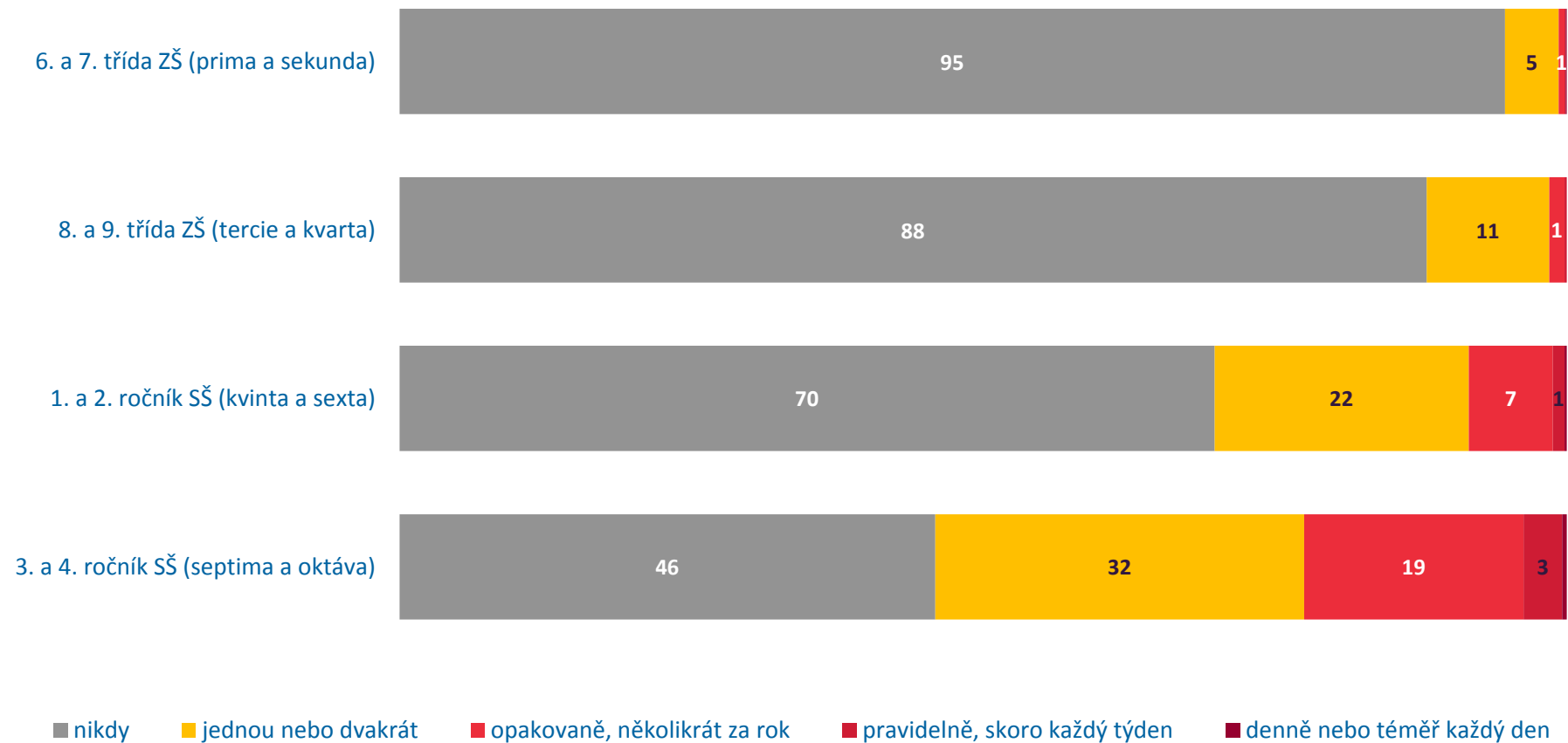

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo:

Četnost daných činností roste s věkem (viz grafy na slidech 5-10). Celkově nejrozšířenější je konzumace alkoholu. Mezi žáky šestých a sedmých tříd ho vyzkoušelo alespoň jednou 39,3 % žáků, mezi žáky osmých a devátých tříd už 65,3 % a v prvních dvou ročnících SŠ 85,3 %. To, že byli v minulém roce alespoň jednou opilí, uvedly pouze 4,3 % žáků z 6. a 7. tříd, zatímco v 8. a 9. třídách již 22,4 %. Na třetím místě je kouření cigaret. Na středních školách kouřilo z prvních ročníků 53,1 % žáků, v 3. a 4. ročníku 61,7 %. Chopení za školu je rozšířené na středních školách, 22,5 % třetáků a čtvrtáků chodí za školu opakovaně až pravidelně.

N = 18 580

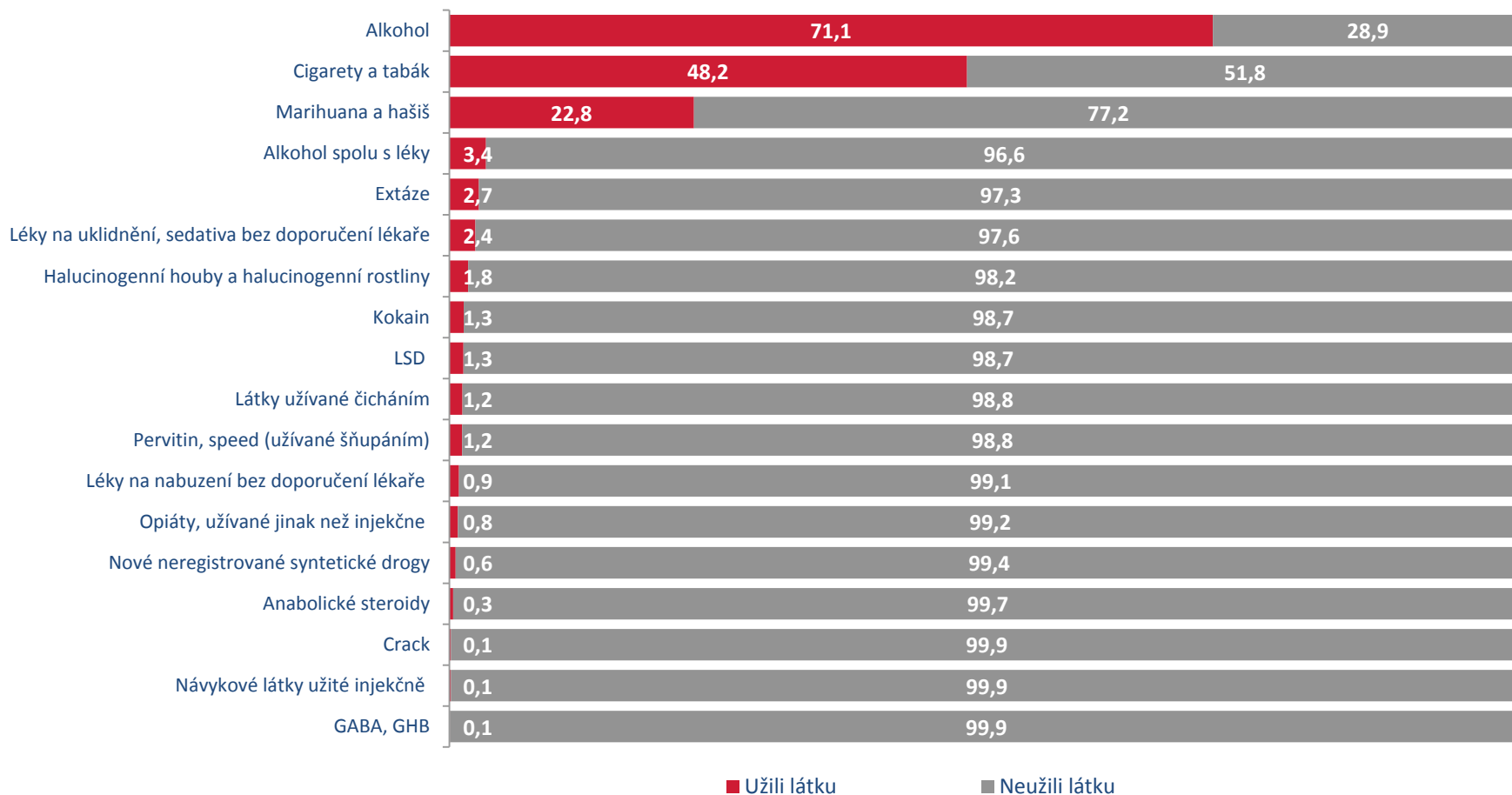
Chození za školu

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Byl/a jsi za školou (nešel/nešla do školy bez omluvitelného důvodu)

N = 18 580

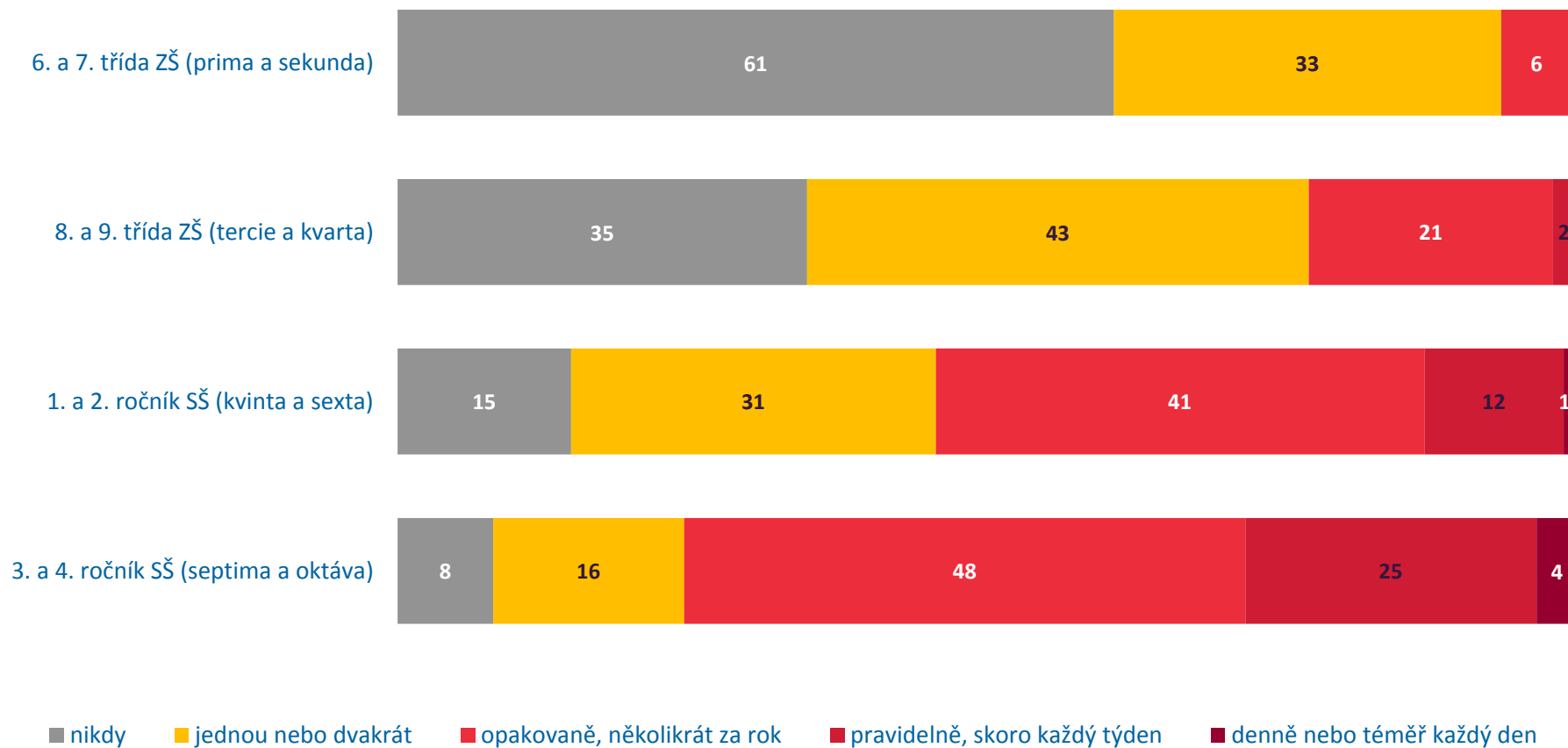
Užití návykových látek v uplynulém roce

Základní srovnání návykových látek dle výskytu jejich užití v uplynulém roce ve výzkumném souboru. Alkohol alespoň jednou užilo 71 % dotazovaných, téměř polovina v uplynulém roce kouřila, čtvrtina užila marihuanu či hašiš. U dalších sledovaných látek je prevalence menší než 4 %. Detailněji se na dalších listech věnujeme jednotlivým skupinám návykových látek.

N = 18 580

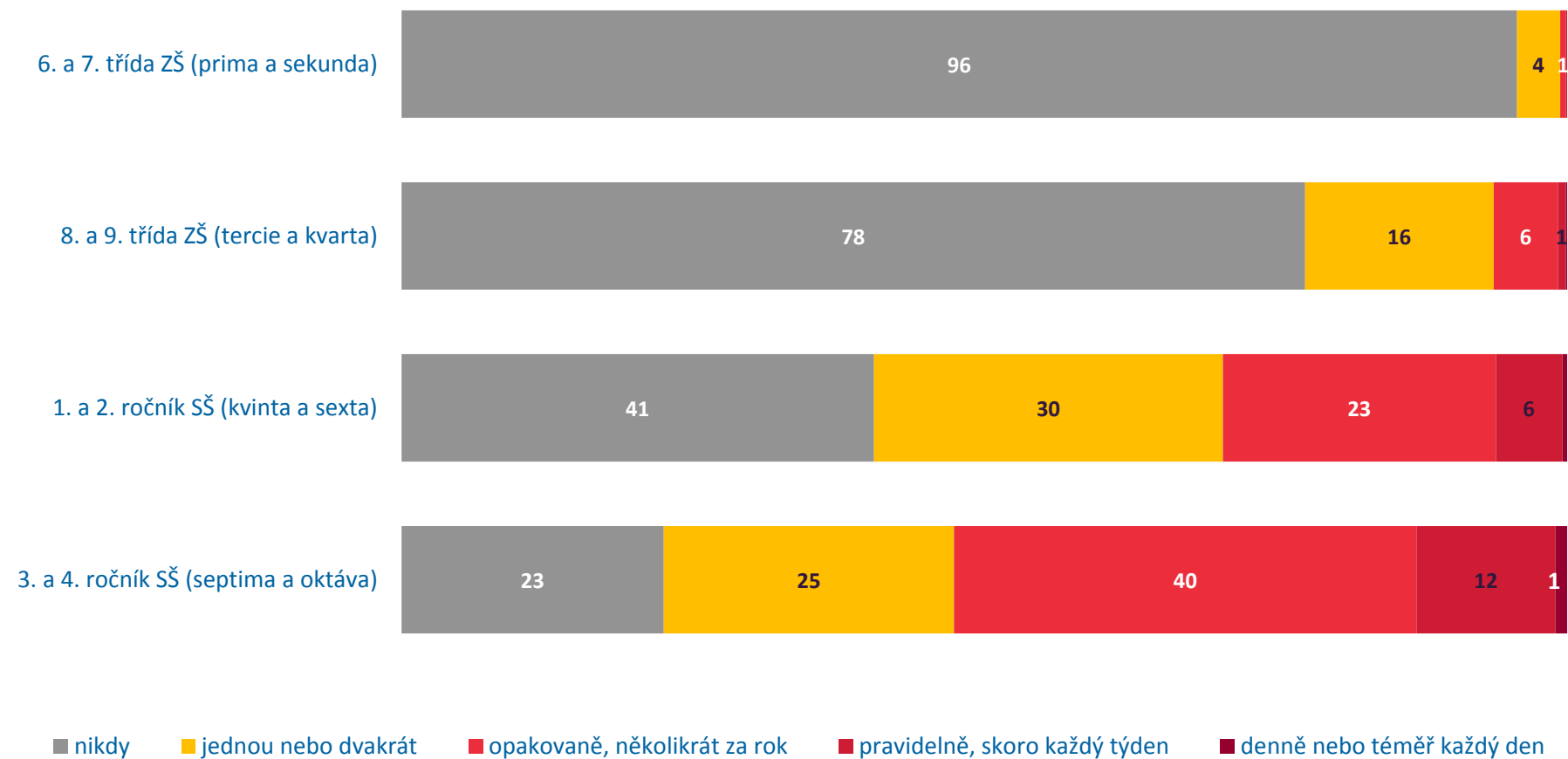
Návykové látky - pití alkoholu

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Pil/a jsi alkohol

N = 18 580

Opilost

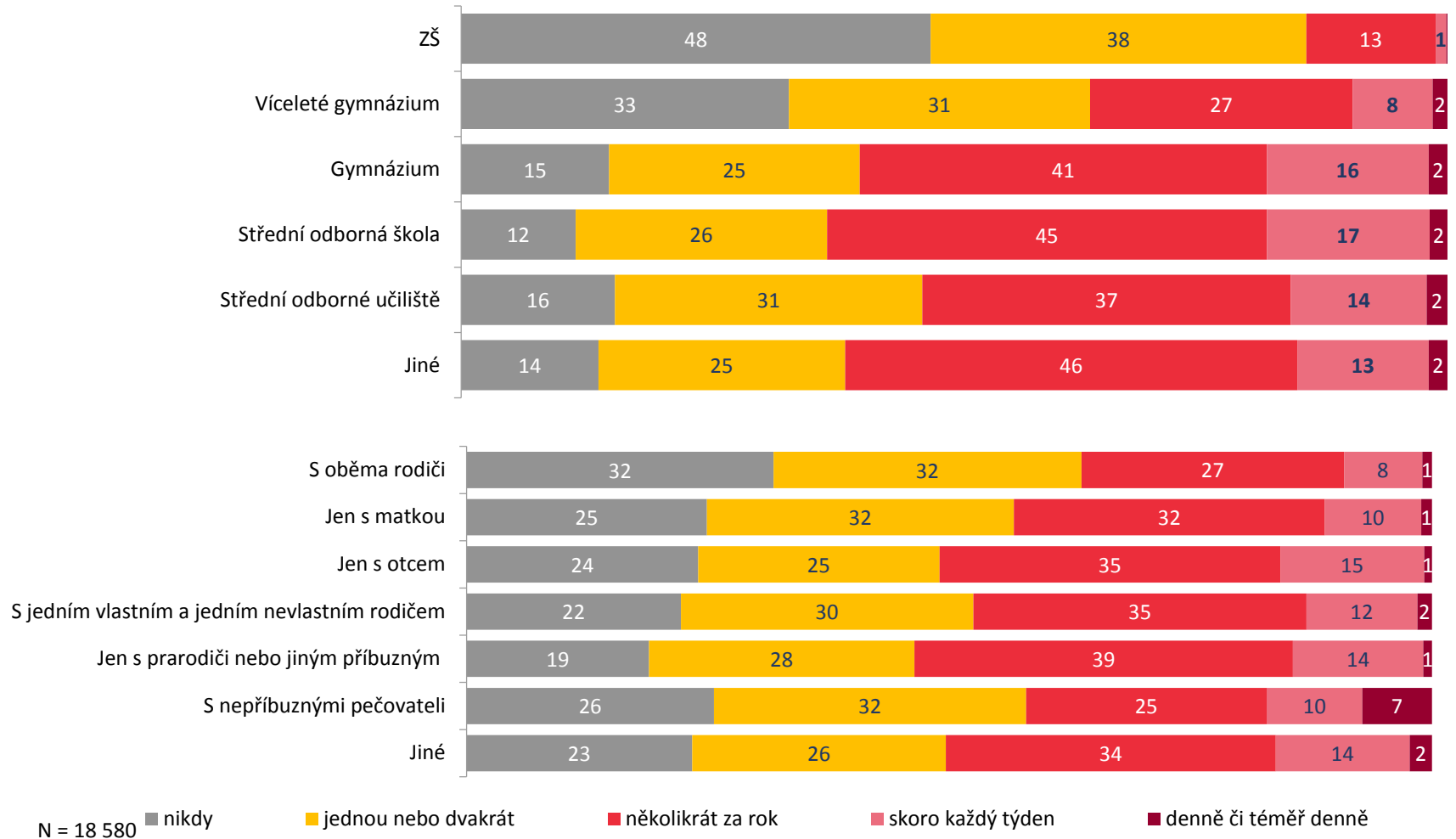

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Byl/a jsi opilý/á

N = 18 580

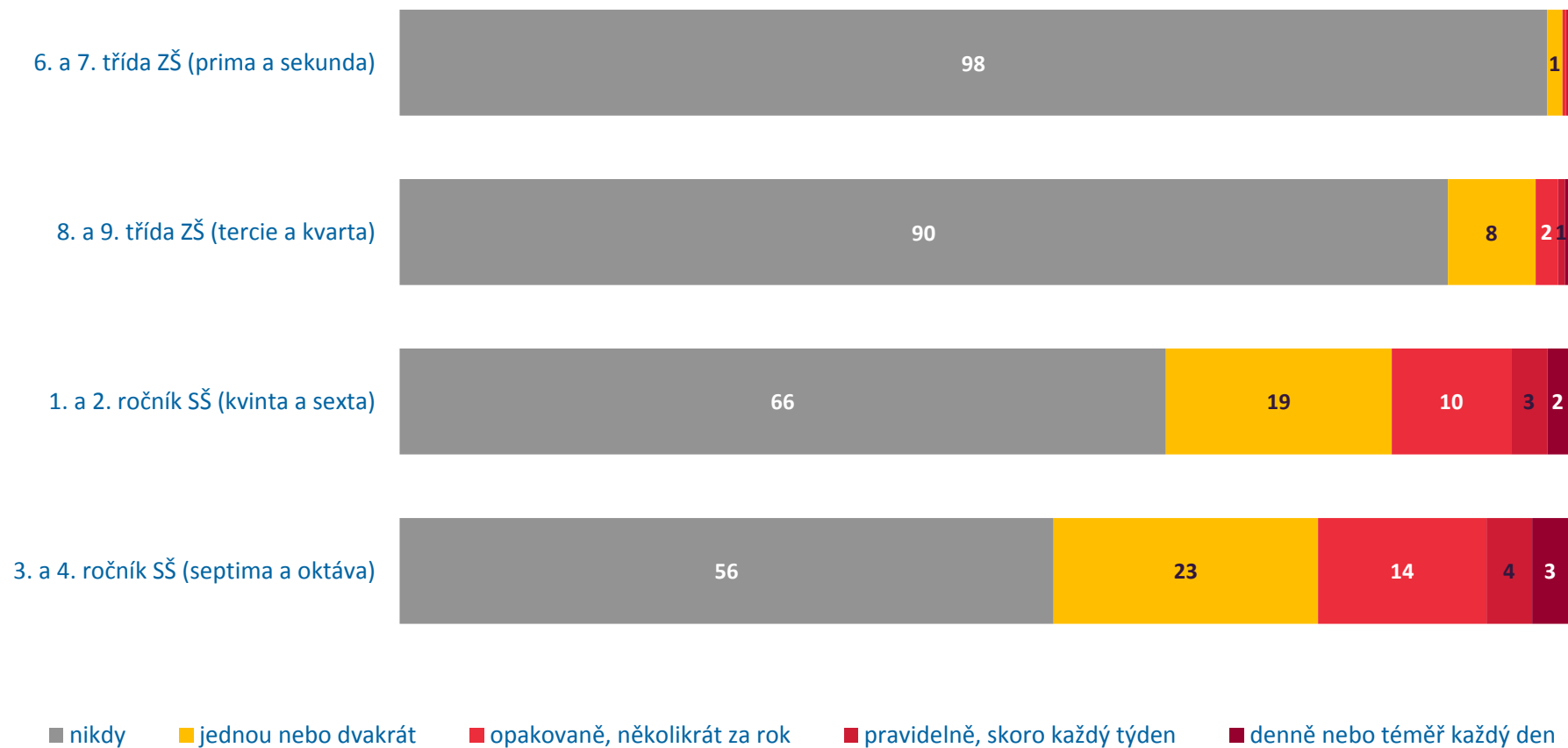
Návykové látky – pití alkoholu, třídění dle typu školy a rodiny

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Pil/a jsi alkohol

N = 18 580

Návykové látky - kouření či jiné požití marihuany nebo hašiše

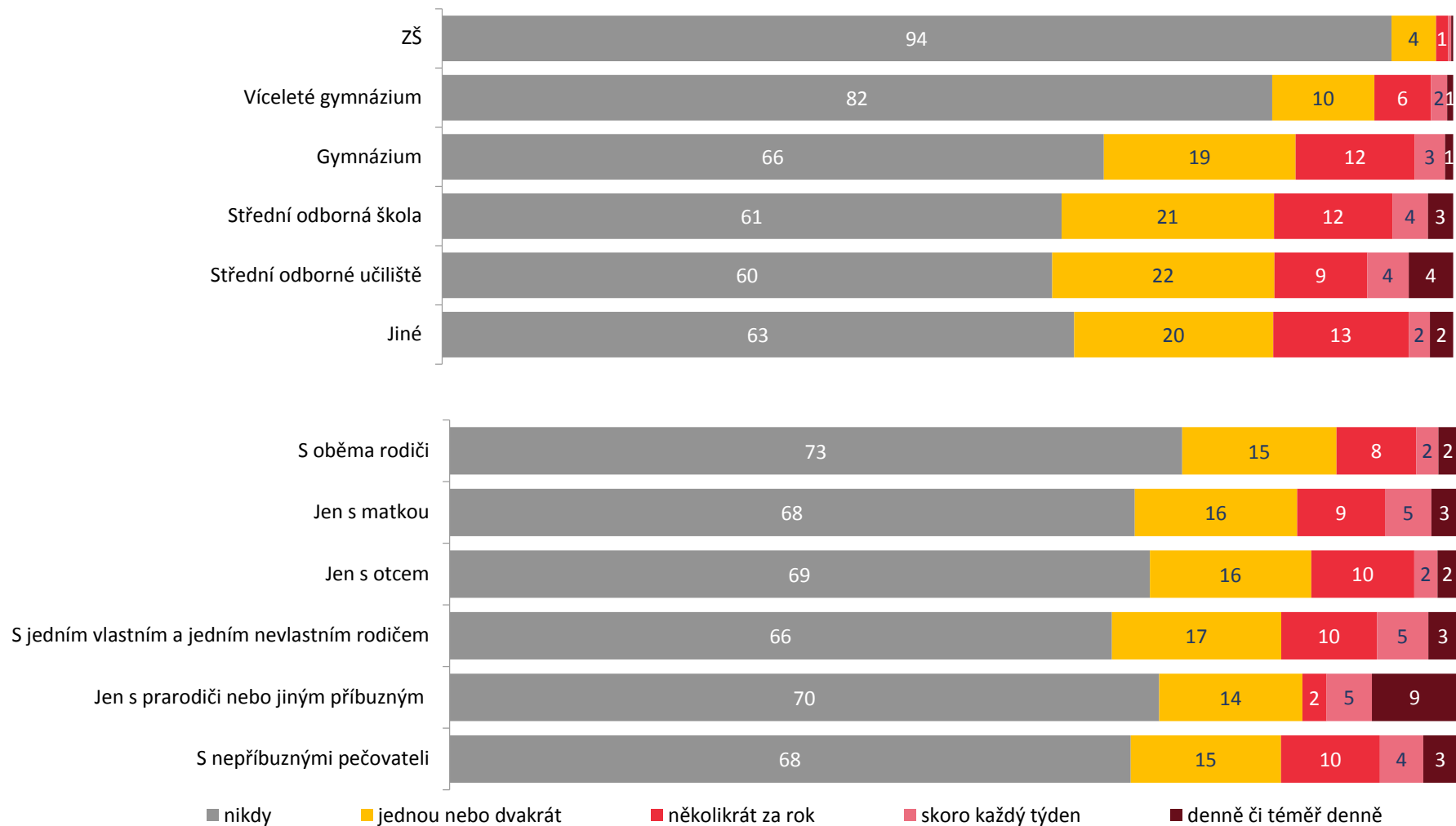

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Kouřil/a nebo jinak jsi užil/a marihuanu nebo hašiš

N = 18 580

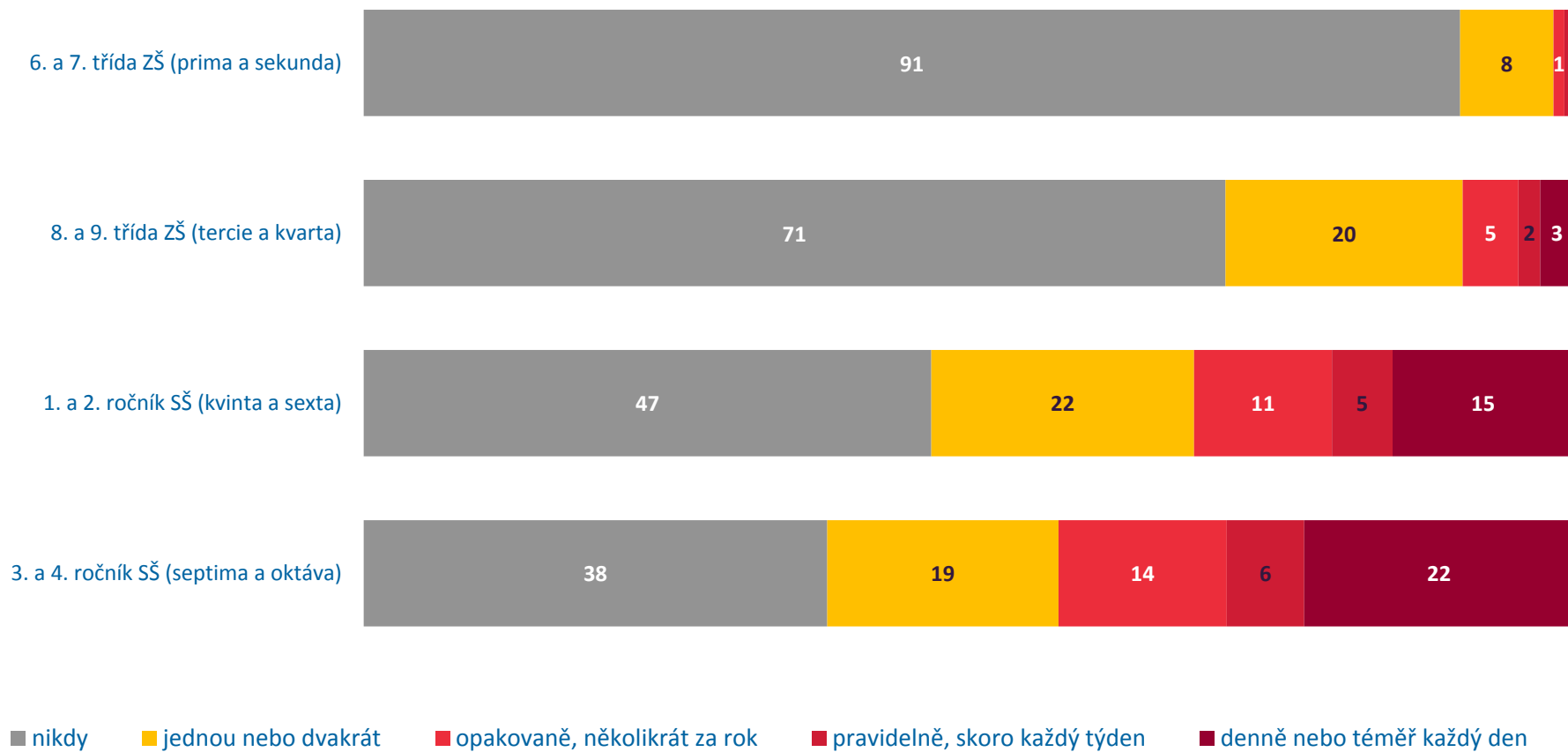
Návykové látky - marihuana a hašiš, třídění dle typu školy a rodiny

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Kouřil/a nebo jinak jsi užil/a marihuanu nebo hašiš

N = 18 580

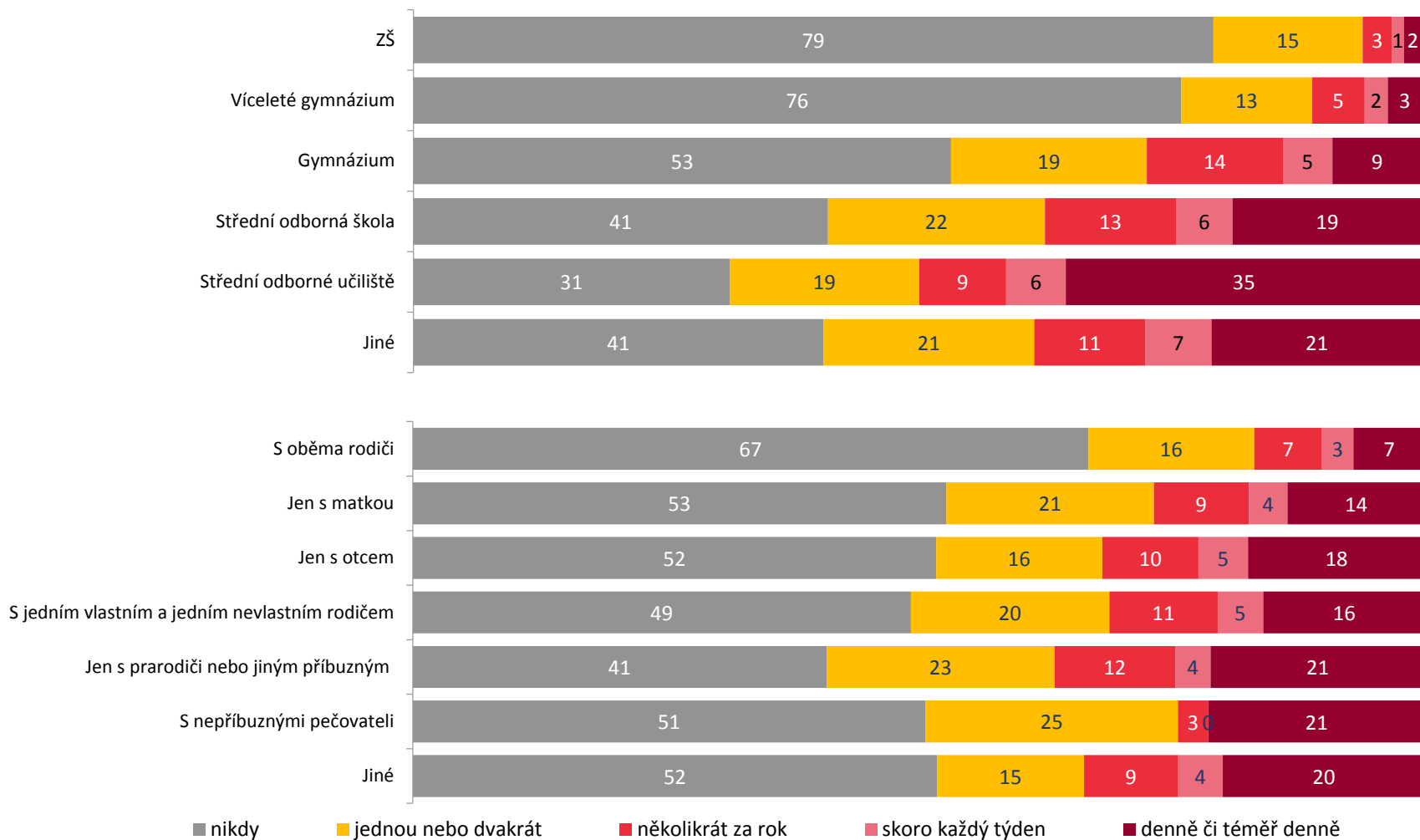
Návykové látky - kouření cigaret nebo tabáku

O1. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo: Kouřil/a jsi cigarety nebo tabák

N = 18 580

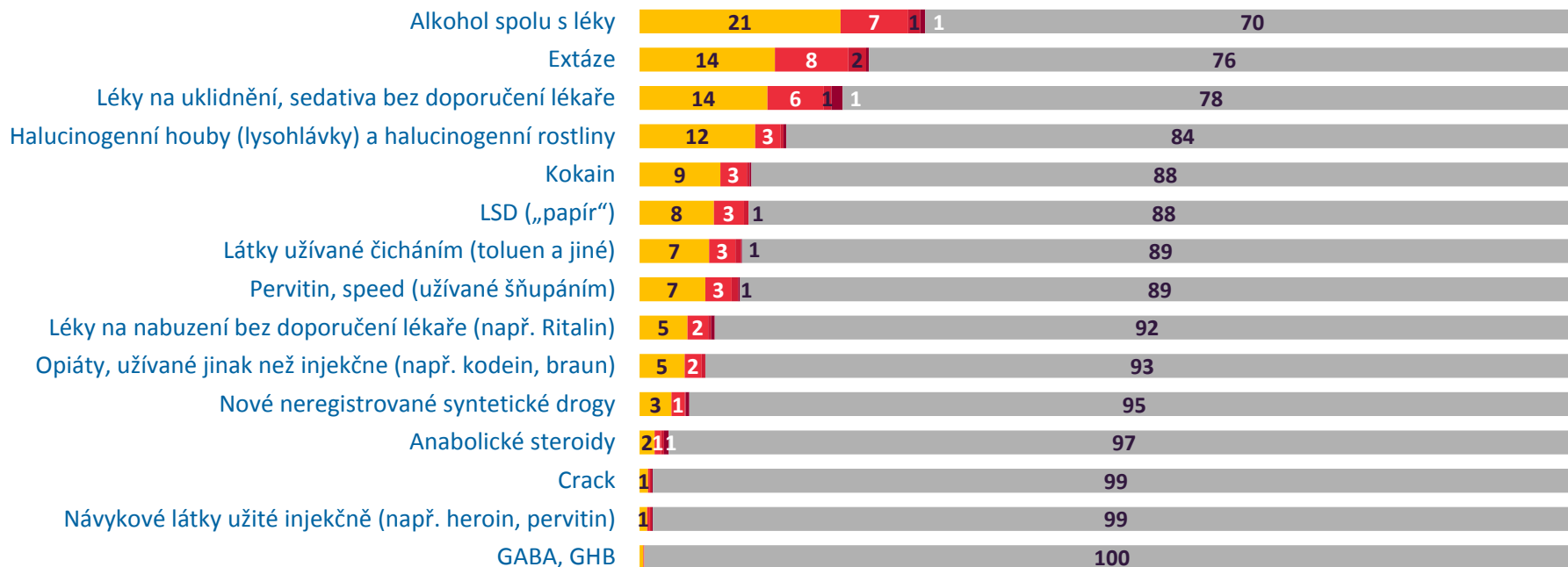
Návykové látky – cigarety a tabák, třídění dle typu školy a rodiny

N = 18 580

Užívání dalších návykových látek (kromě marihuany, tabáku a alkoholu)

V minulém roce si vzalo návykovou látku (kromě alkoholu, cigaret a marihuany) 11 % (2123) školáků. Z nich užilo následující látky:

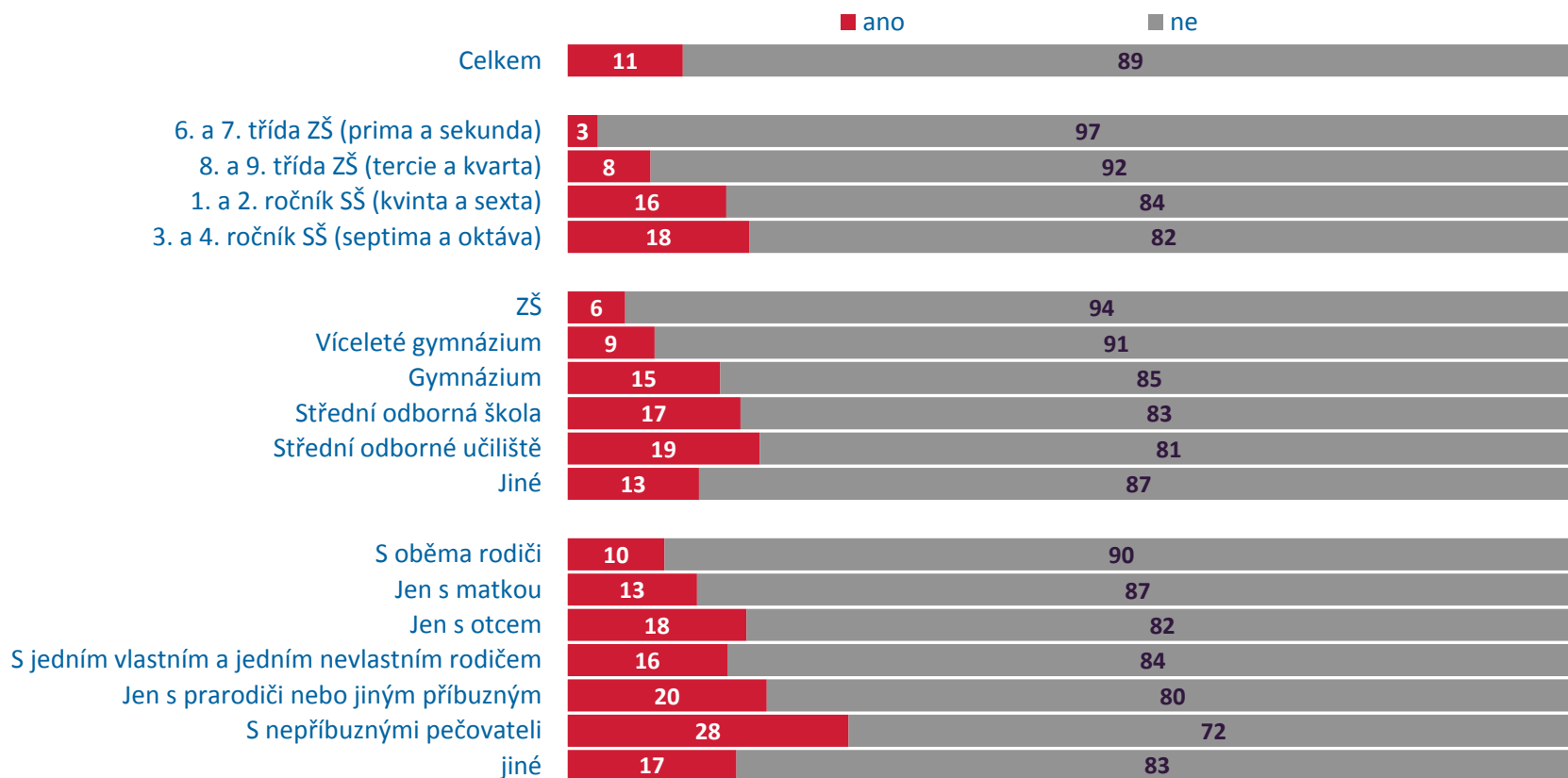
■ jednou nebo dvakrát ■ opakovaně, několikrát za rok ■ pravidelně, skoro každý týden ■ denně nebo téměř každý den ■ nikdy

Kouřil/a jsi cigarety nebo tabák O4. Kolikrát sis v uplynulém roce vzal/a následující návykové látky?

Z 11 % žáků, kteří užili v uplynulém roce nějakou jinou návykovou látku než marihuanu, tabák a alkohol, většina pouze experimentovala, pravidelných uživatelů je minimum. Četnost braní těchto návykových látek souvisí s jejich dostupností. Nejvíce žáků vyzkoušelo alkohol spolu s léky, v celkové populaci žáků tvoří tato skupina pouze 3,4%. Druhou nejrozšířenější návykovou látkou ze zkoumané řady je extáze, kterou vyzkoušela 2,7 % žáků. O trochu méně žáků si pak vzalo léky na uklidnění bez doporučené lékaře.

N = 2 123 těch, co v uplynulém roce užili jinou návykovou látku (kromě tabáku, marihuany a alkoholu)

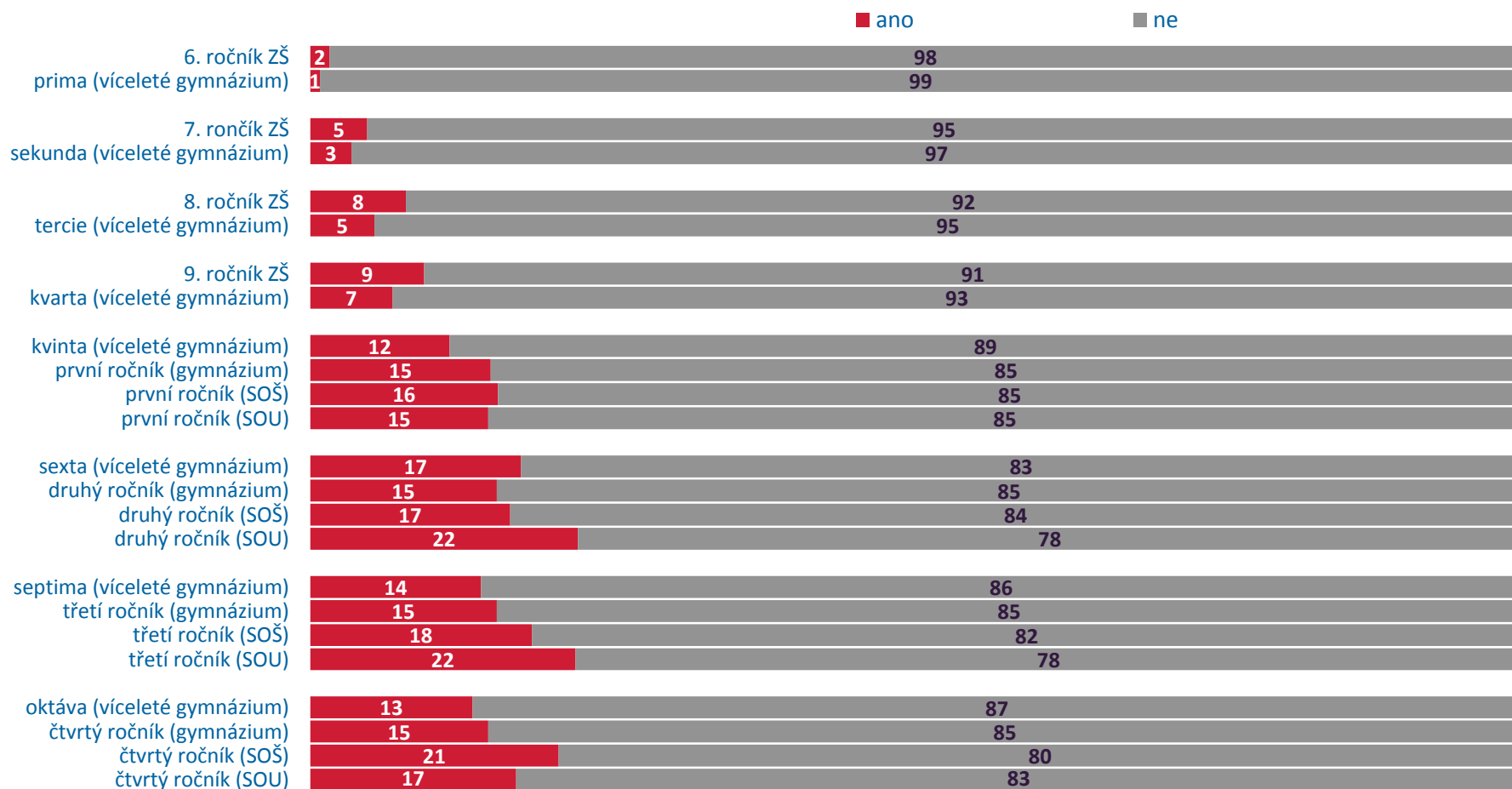
Užívání dalších návykových látek (kromě marihuany, tabáku a alkoholu)

O3. Vzal/a sis v uplynulém roce jinou návykovou látku?

Většina respondentů (89 %) v uplynulém roce neužila návykovou látku (kromě tabáku, marihuany a alkoholu) – viz předchozí snímky. Četnost a míra užívání návykových látek (kromě marihuany, tabáku a alkoholu) se liší dle věku. Na základních školách a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií užilo jiné návykové látky než marihuanu, tabák a alkohol kolem 6 % dotázaných, na středních školách je užila přibližně šestina dotázaných. Nejvíce tyto návykové látky užívají žáci SOŠ a SOU, což je mimo jiné způsobeno vyšším věkovým průměrem žáků. Nejméně návykové látky užívají děti žijící v úplných rodinách s oběma rodiči popř. s matkou, děti z ostatních typů rodin mají zkušenosti vyšší. Zde se může jednat o protektivní vliv tradičních typů rodin, ale také o souvislost s věkem dítěte (mladší děti častěji s v úplné rodině či s matkou) či o důsledek korelace negativních jevů v prostředí rodiny a rozvodovosti.

Užívání dalších návykových látek (kromě marihuany, tabáku a alkoholu) – porovnání ročník vs. typ školy

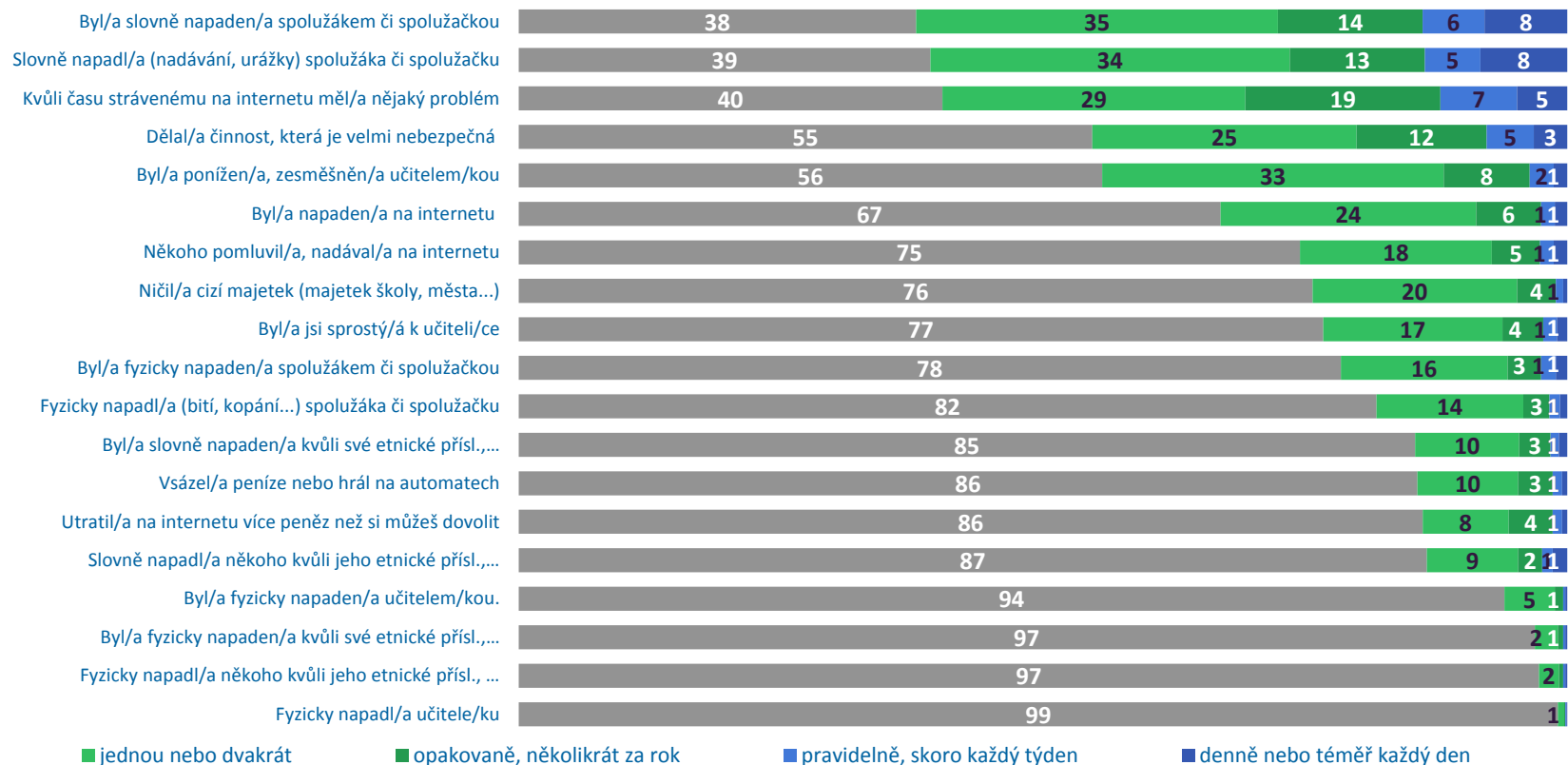

O3. Vzal/a sis v uplynulém roce jinou návykovou látku?

Detailnější pohled na užívání návykových látek (kromě marihuany, tabáku a alkoholu) napříč jednotlivými ročníky v jednotlivých typech škol potvrzuje, že míra těchto návykových látek roste s věkem a je vyšší na SOU a SOŠ. Na pokles ve čtvrtých ročnících SOU je nutno nahlížet z perspektivy toho, že délka studia na méně kvalitních SOU činí často 2 až 3 roky. Nejlépe ze srovnání vychází víceletá gymnázia, ovšem pouze v ročnících odpovídajících základní škole a v nejstarších ročnících.

N = 18 550 / 2 123 těch, co v uplynulém roce užili drogu (kromě tabáku, marihuany a alkoholu)

Zkušenost s fyzickým / slovním napadením a jiným nežádoucím chováním

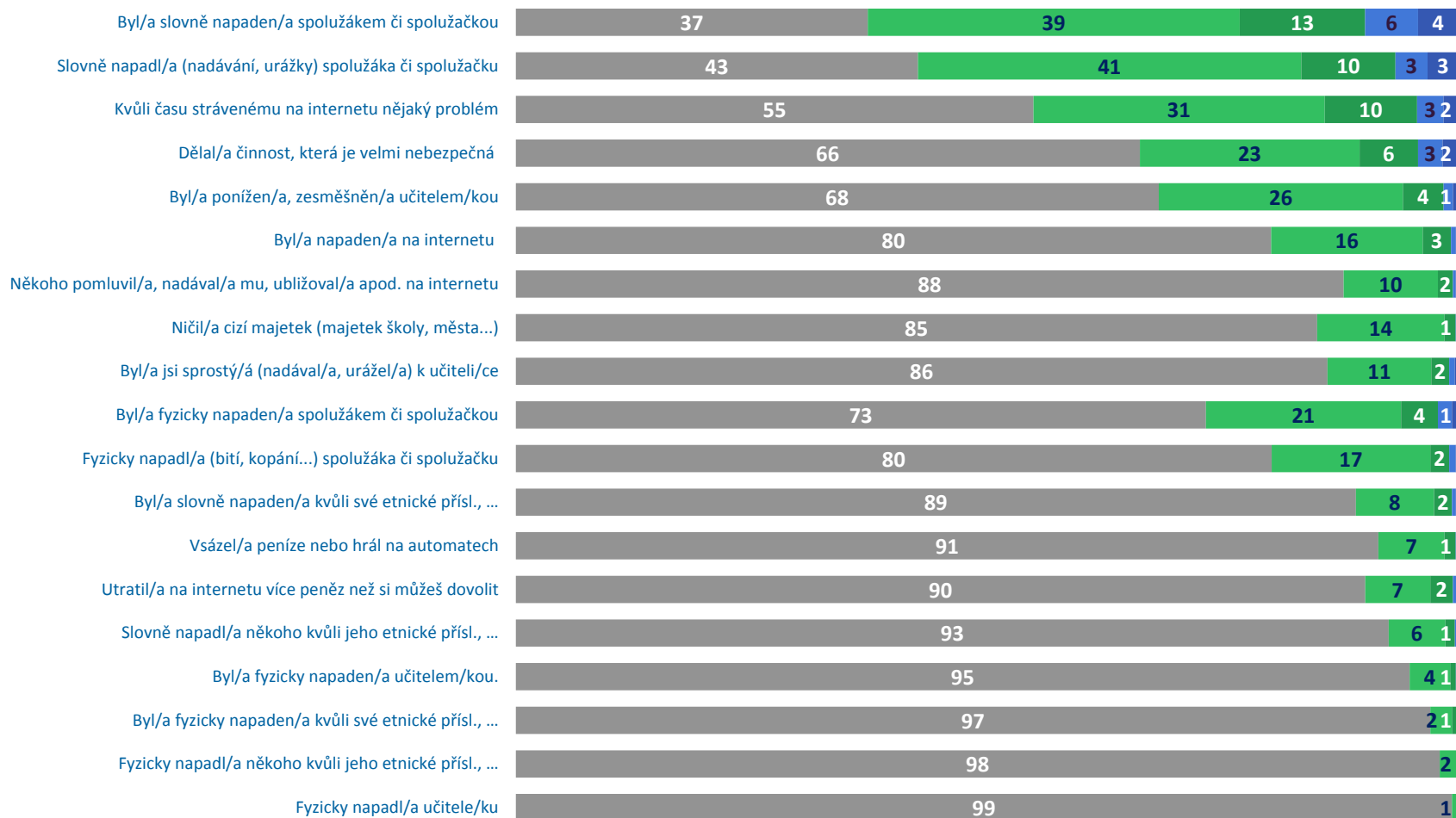

05. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi:

Nejrozšířenější je mezi žáky slovní napadení, které zná většina školáků jak ze strany útočníka, tak napadeného. V obou případech s ním má zkušenost přibližně 60 % žáků. Podobné zkušenosti zde mají žáci většiny ročníků (viz grafy na slidech 18-21). 44,3 % žáků uvádí, že bylo v posledním roce alespoň jednou zesměšněno nebo poniženo pedagogem. Dalším problémem je trávení nadměrného času u počítače, kvůli kterému žáci zameškávají ostatní povinnosti (např. učení se do školy). Tento problém nastal u 45 % šestáků a sedmáků, na středních školách se jedná o nejčastější problém, se kterým se potýká přibližně 40 % středoškoláků opakovaně až denně. Nejméně časté je ve všech skupinách žáků fyzické napadení, vyjma fyzického napadení spolužáků či spolužáky.

N = 18 580, řazeno dle četnosti zkušenosti s výrokem

Zkušenost s nežádoucím chováním – 6. a 7. třída

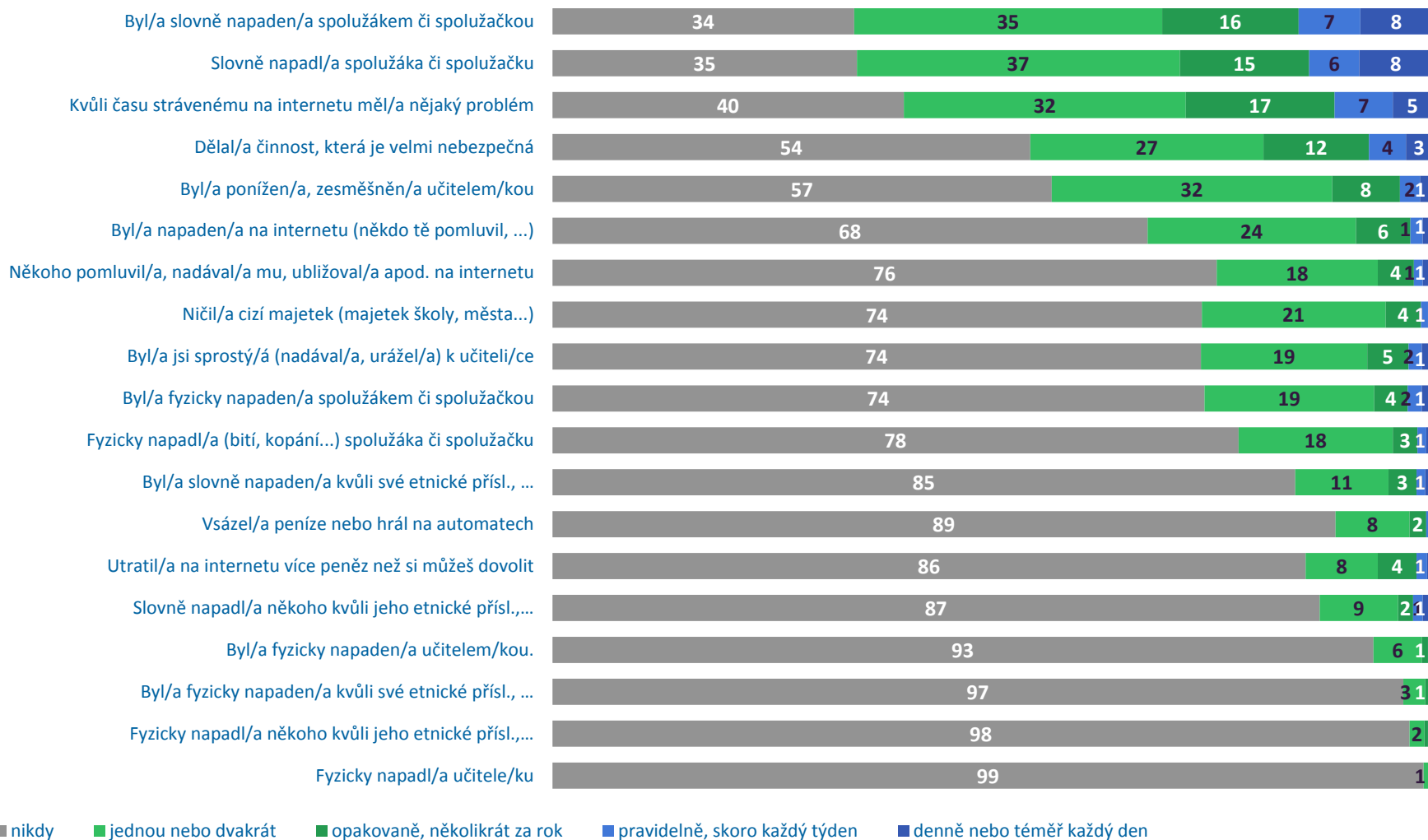

■ nikdy
 ■ jednou nebo dvakrát
 ■ opakovaně, několikrát za rok
 ■ pravidelně, skoro každý týden
 ■ denně nebo téměř každý den

O5. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi:

N = 4 356; řazeno dle celkové četnosti zkušenosti s výrokem

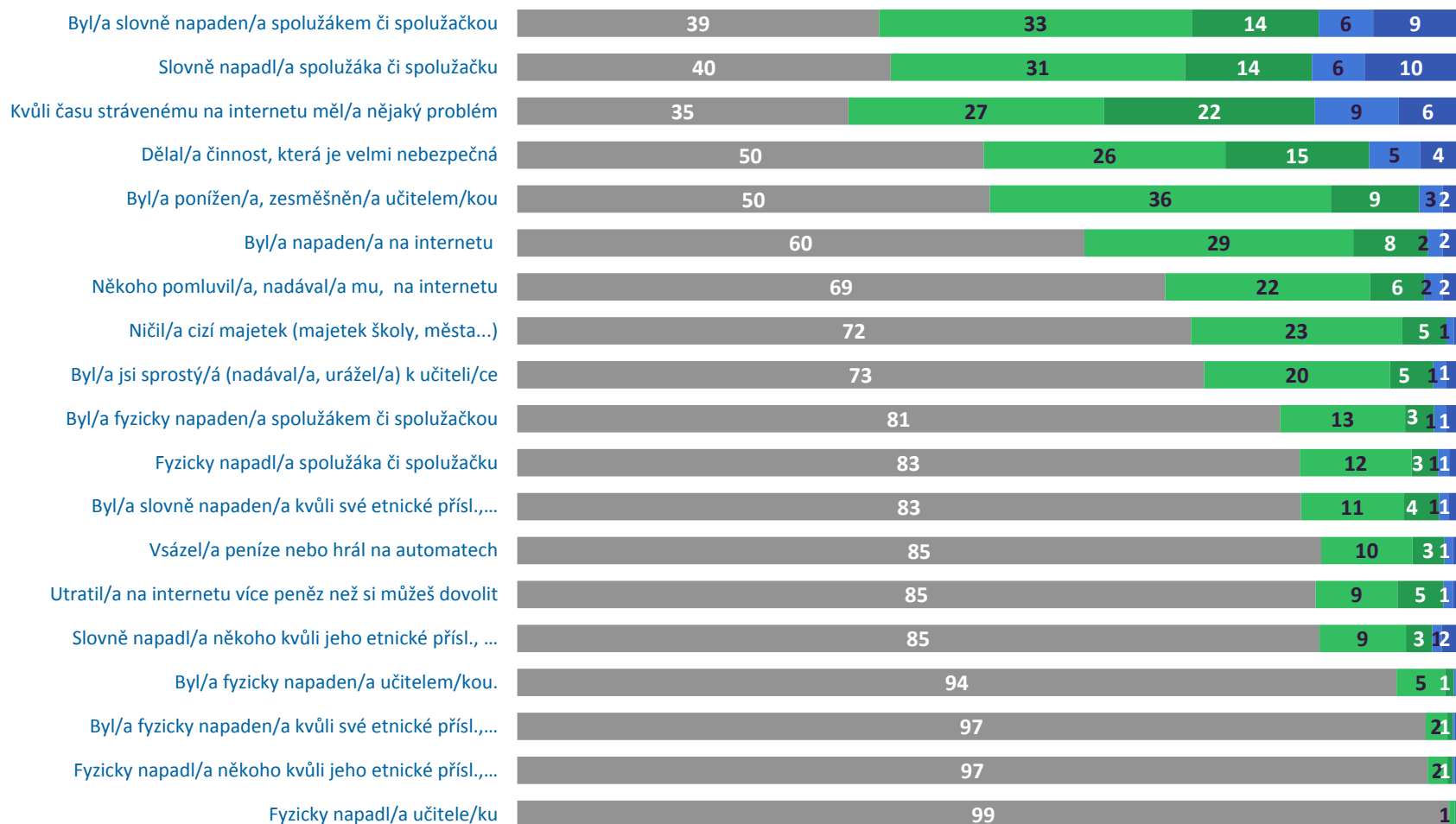
Zkušenost s nežádoucím chováním – 8. a 9. třída

O5. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi:

N = 4 282; řazeno dle celkové četnosti zkušenosti s výrokem

Zkušenost s nežádoucím chováním – 1. a 2. ročník

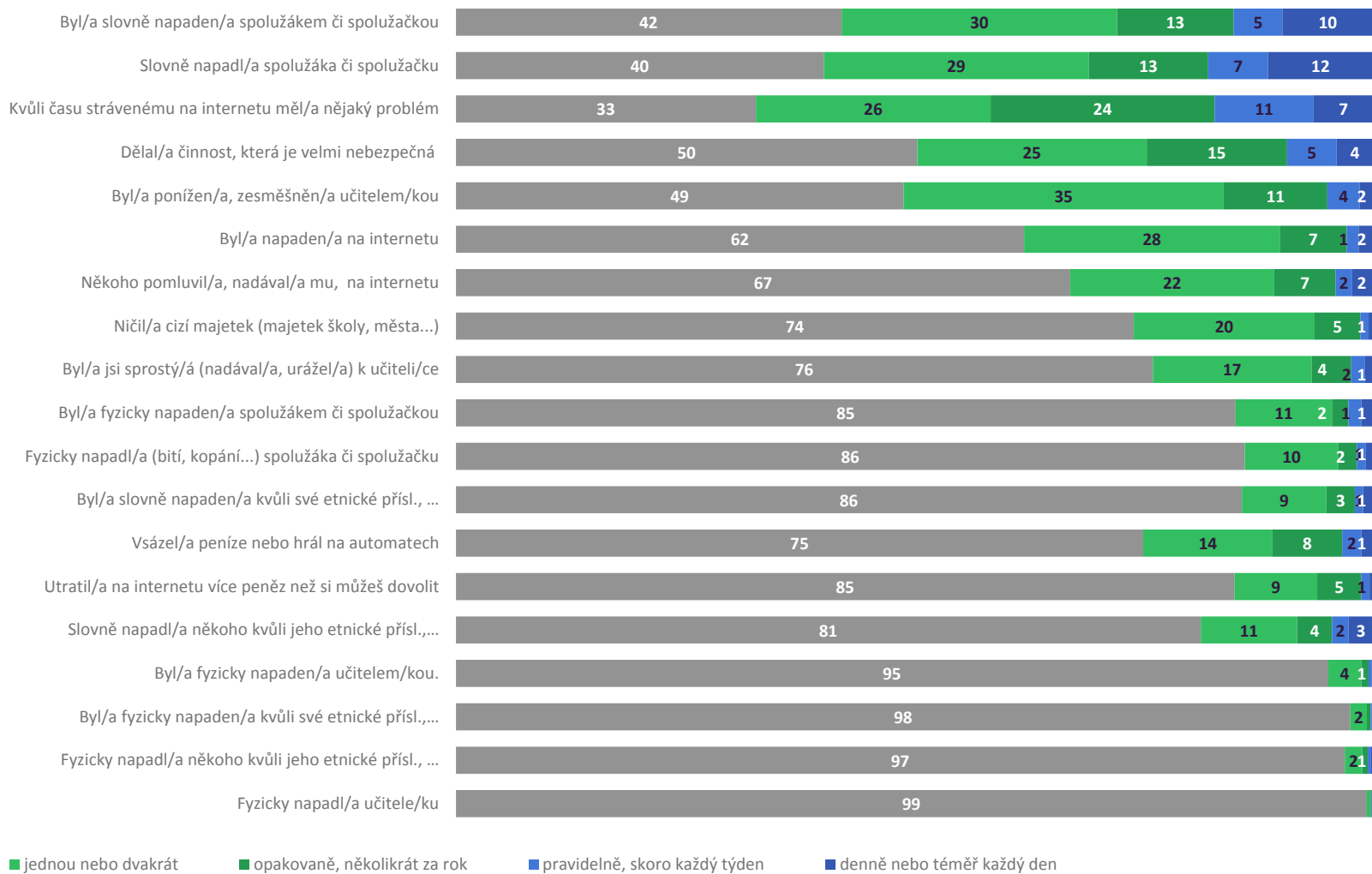

■ nikdy
 ■ jednou nebo dvakrát
 ■ opakovaně, několikrát za rok
 ■ pravidelně, skoro každý týden
 ■ denně nebo téměř každý den

O5. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi:

N = 6 437; řazeno dle celkové četnosti zkušenosti s výrokem

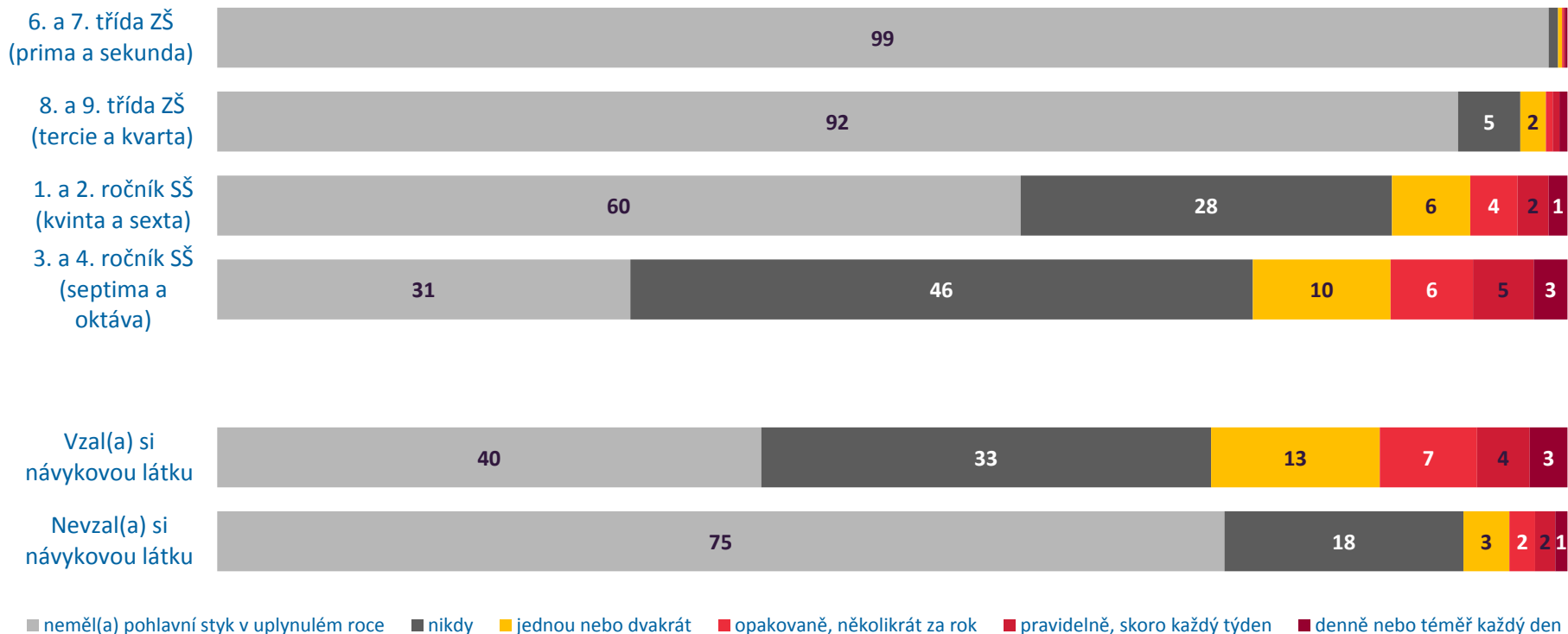
Zkušenost s nežádoucím chováním – 3. a 4. ročník

O5. Označ prosím, kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi:

N = 3 501; řazeno dle celkové četnosti zkušenosti s výrokem

Nechráněný pohlavní styk

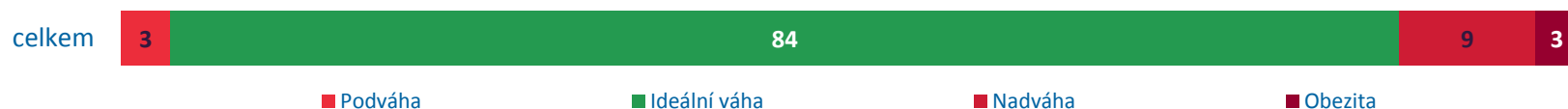

O6. Měl/a jsi v uplynulém roce pohlavní styk? / O7. Pokud ano, kolikrát v uplynulém roce se jednalo o tento případ: Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho neznáš, O7. Pokud ano, kolikrát v uplynulém roce se jednalo o tento případ: Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho neznáš

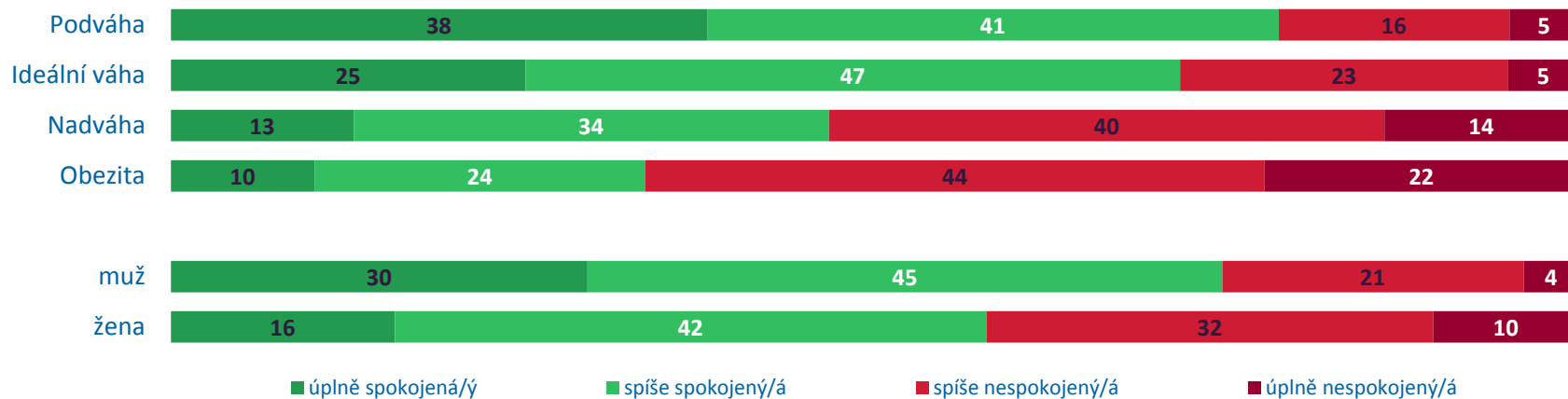
Četnost nechráněného pohlavní styku roste s tím, zda jsou žáci již sexuálně aktivní, tedy s věkem. Některé komentáře v závěrečné otevřené otázce naznačují, že respondenti přehlédli jednu z podmínek (styk bez kondomu; s někým, koho neznají) či odpovídali obecně na to, jak často mají pohlavní styk. Zajímavé však je, že toto rizikové chování je výrazně vyšší mezi lidmi, kteří si vzali nějakou návykovou látku (kromě alkoholu, marihuany, tabáku). Z těchto lidí mělo alespoň jednou pohlavní styk bez kondomu s někým, koho neznají 26 %. To může být skrytá souvislost věku, ale také souvislost s návštěvou více rizikových prostředí.

N = 18 580

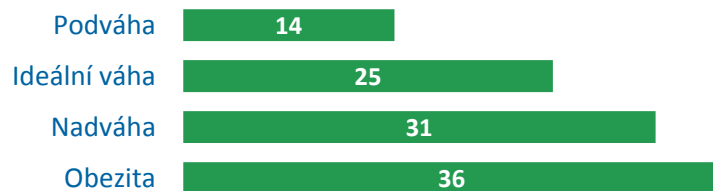
BMI – kategorizace

O11. Jsi spokojený/á se svou váhou a postavou?

O15. Myslíš si, že jsi tlustý/á, i když ti ostatní říkají, že jsi příliš štíhlý/á?

84,3 % druhého stupně a středních škol má ideální váhu, 3,4 % podváhu a 12,3 % nadváhu či obezitu. Nejspokojenější se svou váhou a postavou jsou lidé s podváhou, kteří nejvíce odpovídají ideálu krásy, který nastavuje populární kultura a mainstreamová média. Spokojenější jsou také muži, na které je v této oblasti kladen menší nárok, než na ženy. Lidé, kteří mají podváhu a přitom se považují za tlusté je v populaci 0,5 %, mezi lidmi s ideální vahou dle BMI si to myslí 21 %. Celkově tak má problém se sebehodnocením své váhy a postavy přibližně 21,5 % populace.

N = 15 283; jen ti, co uvedli výšku i váhu

Stravovací návyky a vztah k jídlu

Necelé ⅓ respondentů jsou se svými stravovacími návyky spokojené. Spokojenější jsou muži (75 %) než ženy (58 %). Obecně míra souhlasu roste s věkem, vyjma jednoho výroku – nejčastěji jedí tajně nejmladší respondenti.

N = 18 580

Typy napočítané proměnné ohrožení PPP

	Riziko poruchy příjmu potravy			
	(z 5 otázek)	(z 7 otázek)	(z 4 otázek – bez až k zbláznění plný)	(z 5 otázek)
Podmínka pro ohrožení PPP – souhlas s:	2 výroky a víc	2 výroky a víc	2 výroky a víc	3 výroky a víc
Cítíš se někdy až k zbláznění nepříjemně nacpaný/á?	✓	✓	✗	✓
Bojíš se ztráty kontroly nad množstvím snědeného jídla?	✓	✓	✓	✓
Ztratil/a jsi v poslední době na váze více než 7 kg za dobu 3 měsíců?	✓	✓	✓	✓
Myslíš si, že jsi tlustý/á, i když ti ostatní říkají, že jsi příliš štíhlý/á?	✓	✓	✓	✓
Myslíš si, že jídlo ovládá tvůj život?	✓	✓	✓	✓
Jsi spokojen/a se svými stravovacími návyky?	✗	✓	✗	✗
Jíš někdy tajně?	✗	✓	✗	✗

Tato tabulka znázorňuje logiku výpočtu 4 typů rizika ohrožení poruchou příjmu potravy, které jsou znázorněny na dalším snímku. Ohrožení poruchou příjmu potravy bylo napočteno dle počtu souhlasu s jednotlivými výroky v tabulce. První typ byl napočten z prvních pěti výroků (označené v tabulce ✓). Aby byl respondent označen za ohroženého, musel souhlasně odpovědět alespoň na 2 výroky z pěti. Analogicky proběhl výpočet u ostatních typů – druhý typ byl napočten ze všech sedmi a třetí typ ze čtyř výroků při zachování stejné podmínky – souhlas alespoň s 2 výroky. Poslední typ výpočtu zahrnuje opět 5 základních výroků, pro označení respondenta jako rizikového bylo nutno, aby souhlasil alespoň se třemi výroky z těchto pěti.

Riziko poruchy příjmu potravy

Souhlas s maximálně jedním výrokem / souhlas s 2 výroky a víc

Riziko PPP (z 4 otázek
- bez až k zbláznění
plný)

Souhlas s maximálně dvěma výroky / souhlas s 3 výroky a víc

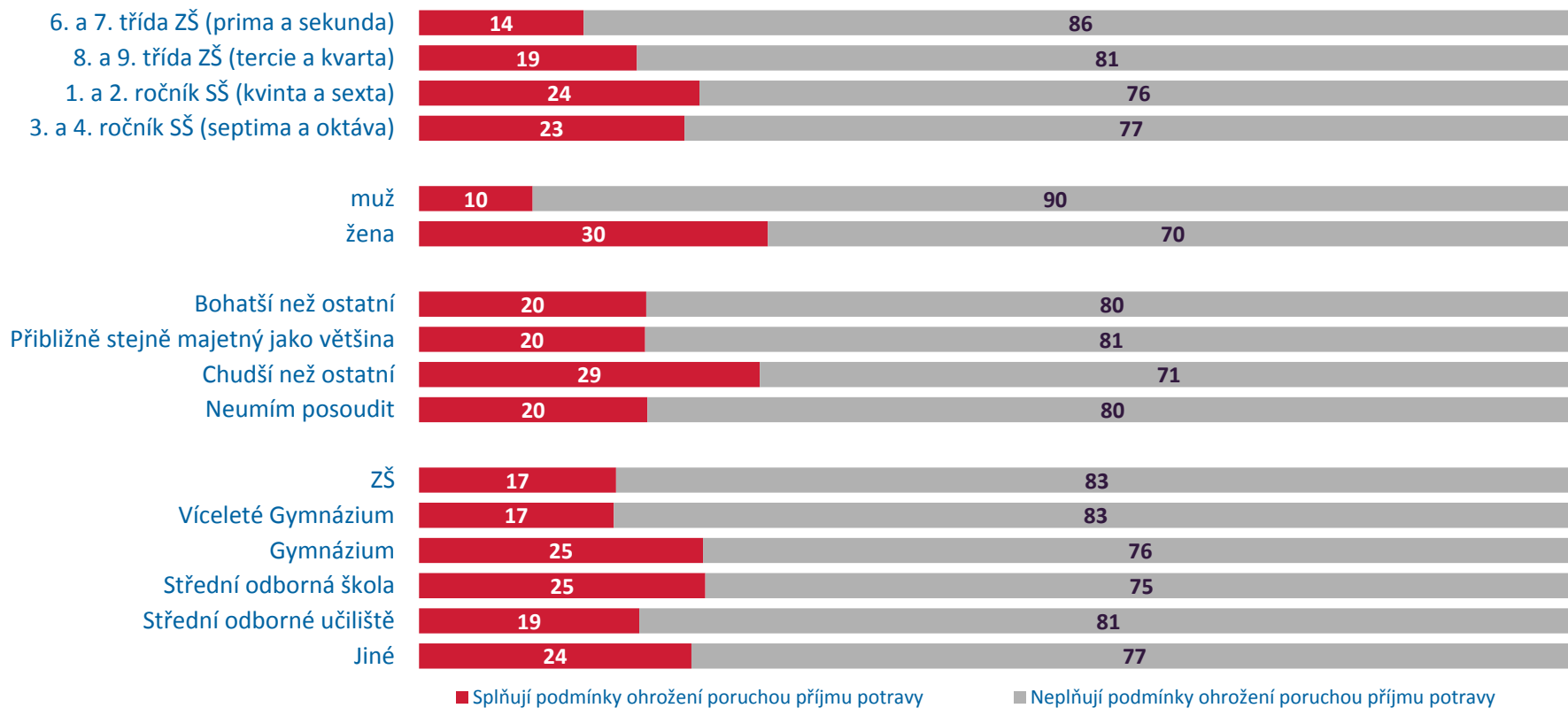
■ Splňují podmínky ohrožení poruchou příjmu potravy

■ Neplňují podmínky ohrožení poruchou příjmu potravy

Riziko PPP se může v závislosti na typu výpočtu proměnné pohybovat od 20 % až k 71 %. Podmínku z velké míry sytí výrok „Cítíš se někdy až k zbláznění nepříjemně nacpaný/á?“. Dalším jinak pochopeným výrokem může být „Myslíš si, že jídlo ovládá tvůj život?“, ke kterému někteří respondenti v otevřené otázce dodali, že je to samozřejmost, neboť bez jídla by člověk dlouho nepřežil.

N = 18 580

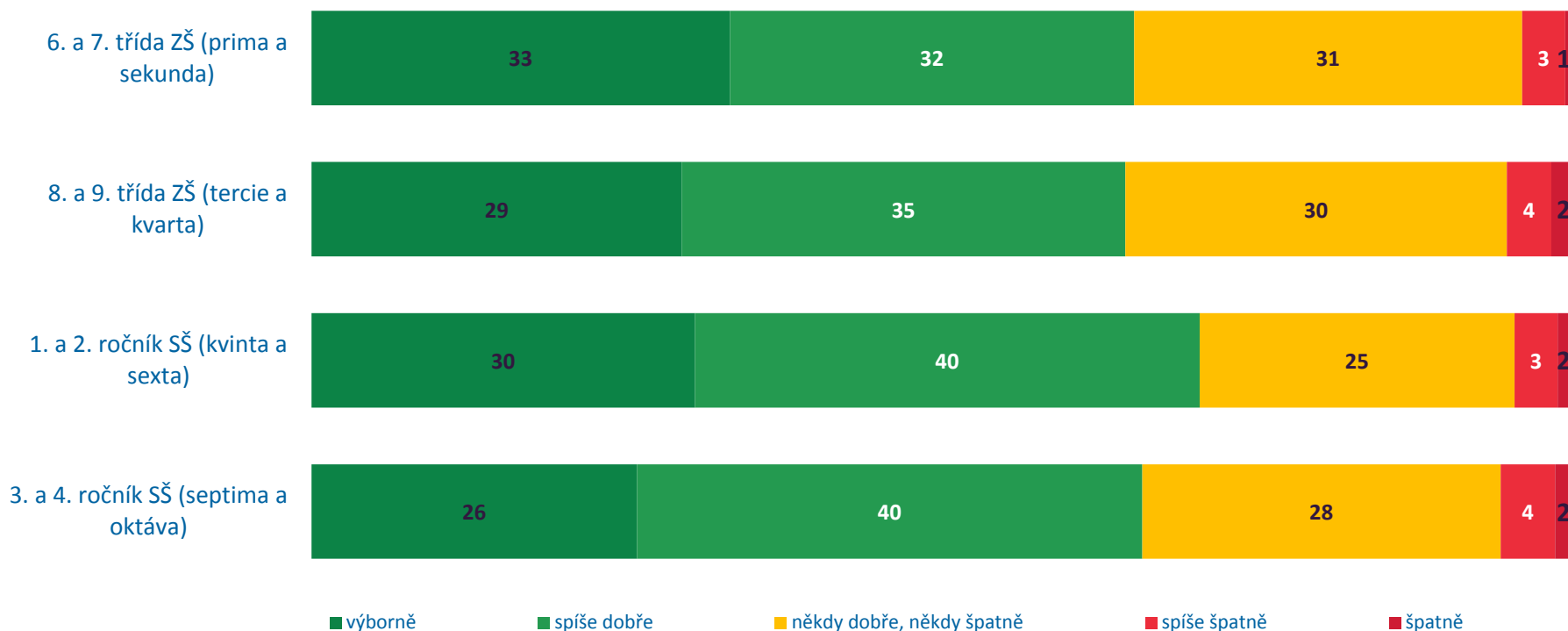
Riziko poruchy příjmu potravy – souhlas s 3 výroky a víc z 5

Míra ohrožení PPP souvisí s věkem. Nejméně ohrožena je nejmladší věková kategorie, ve které splňuje tuto podmínku 14 % žáků, v kategorii prváků a druháků je to již o 10 % více (24 %). Výrazně více jsou ohrožené ženy, než muži. Větší riziko je u těch respondentů, kteří se cítí chudší, než ostatní. To může být spojeno výběrem výroků, ze kterých je proměnná napočtena, které mohou odkazovat i k jiným problémům, než PPP (jíst tajně mohou i z důvodu, že je jídlo v rámci rodiny distribuováno nevyhovujícím způsobem). Z pohledu typu školy jsou nejvíce ohroženi žáci SOŠ, což může být způsobeno jednak větším podílem dívek ve třídách, ale i jiným životním stylem a odlišnou důležitostí témat. Více ohroženi PPP jsou žáci, kteří mají horší známky ve škole. To může být způsobeno tím, že se soustředí více než na školní výsledky právě na svůj vzhled.

N = 18 580

Jak se cítí ve škole

O17. Jak se cítíš ve třídě mezi spolužáky?

Výborně či spíše dobře se ve třídě mezi spolužáky cítí $\frac{2}{3}$ žáků (67 % v celkovém vzorku). Existuje malá, ale z hlediska individuálního významu (např. dopad šikany) nezanedbatelná skupina asi 5 % žáků, kteří se cítí trvale spíše špatně či špatně. Pocit příliš nezávisí na věku žáků, ačkoli se může proměňovat struktura důvodů proč se cítí dobře či špatně. Pocit výrazně souvisí se školním prospěchem – dobře se cítí zhruba 73 % žáků s velmi či spíše dobrým prospěchem, 53 % s průměrným prospěchem a méně než polovina žáků se špatným či velmi špatným prospěchem. Špatné pocity ve škole mohou být důsledkem špatného prospěchu, ale vztah může být i opačný – špatné pocity ve škole mohou prospěch zhoršovat.

N = 18 580

Jak se cítí doma

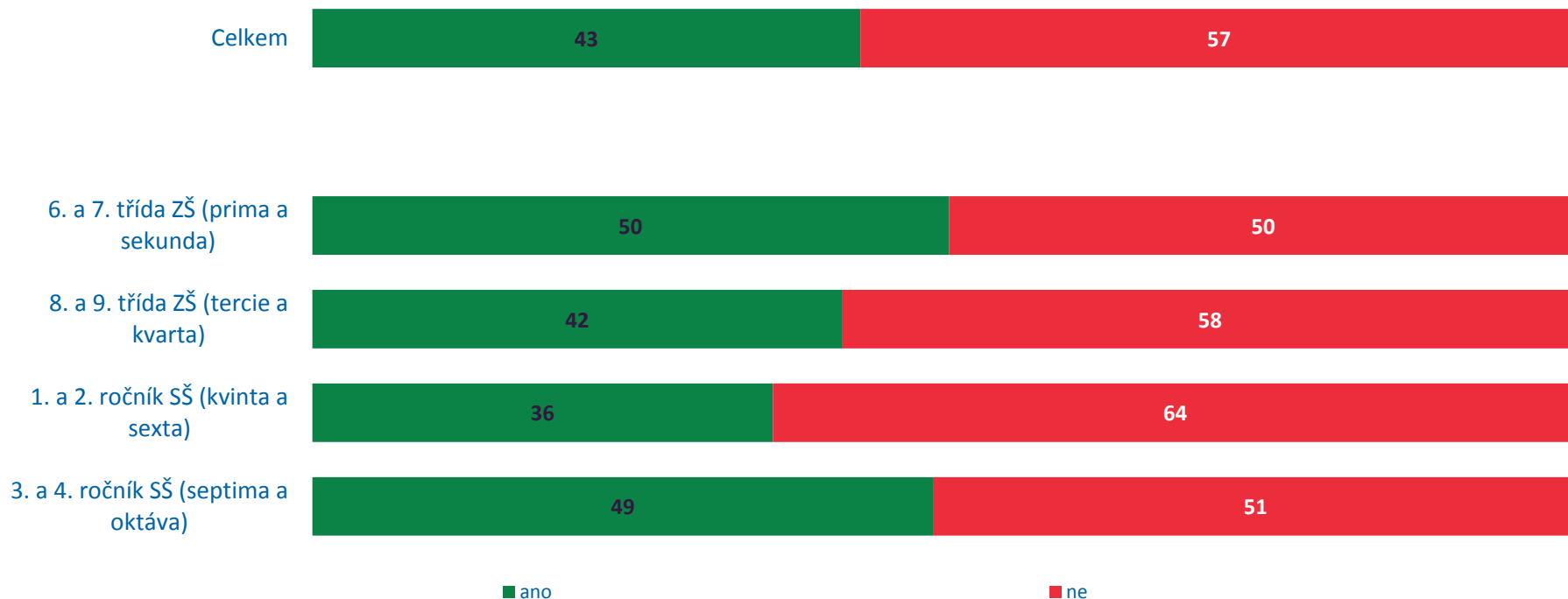

O17. Jak se cítíš doma?

Výborně či spíše dobře se doma cítí přes 80 % z celku oslovených studentů. Pocit výrazně souvisí s věkem – starší studenti se doma cítí hůře, což může souviset s požadavky vyšší nezávislosti a jinými problémy vztahu rodič-dítě souvisejícími s dospíváním. Pocit doma také silně souvisí s prospěchem. Dobře se doma cítí okolo 87 % studentů s velmi či spíše dobrým prospěchem a jen 52 % studentů s velmi špatným prospěchem. Špatný prospěch může být zdrojem problémů dítěte doma. Ale vztah může být i opačný – problémy doma mohou zhoršovat prospěch dítěte.

N = 18 580

Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

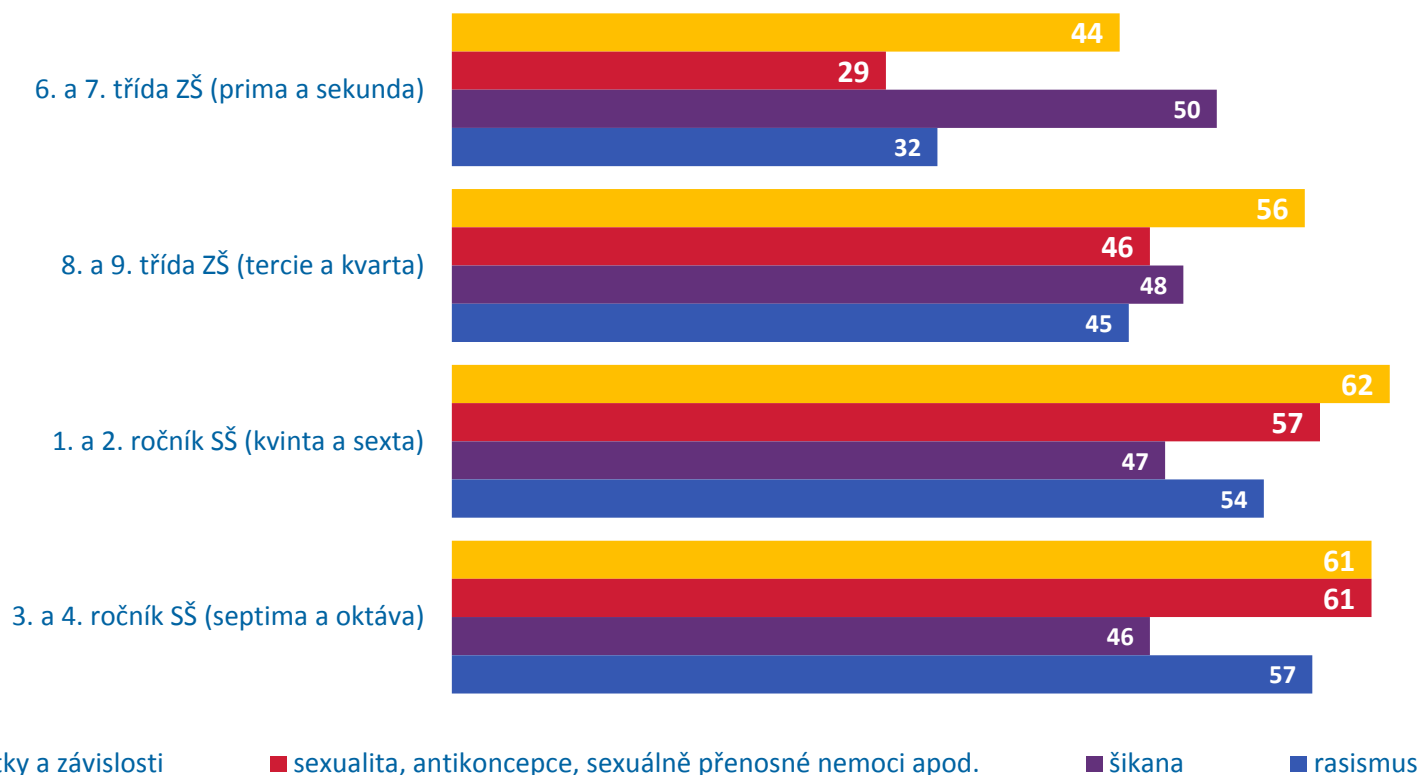

O18. Máš ve škole někoho dospělého, komu by ses svěřil/a s problémem?

Pocit, že ve škole nemají nikoho dospělého (pedagoga, psychologa, apod.), kterému by se mohli svěřit s problémy, mají nejčastěji žáci na konci základní a na začátku střední školy. V nižších a vyšších ročnících je pocit významně lepší. Tento vztah s věkem může být dán mimo jiné tím, že mladší děti (6. a 7. třída) méně trpí některými typy problémů (viz výrazně nižší užívání návykových látek apod.), středně staré děti jsou často v počátcích jejich vzniků a zároveň na rozdíl od nejstarších studentů nemusí být bráni jako „dospělí“ rovnocenní partneři, což může ztěžovat přístup v komunikaci.

N = 18 580

Témata hovorů s rodiči

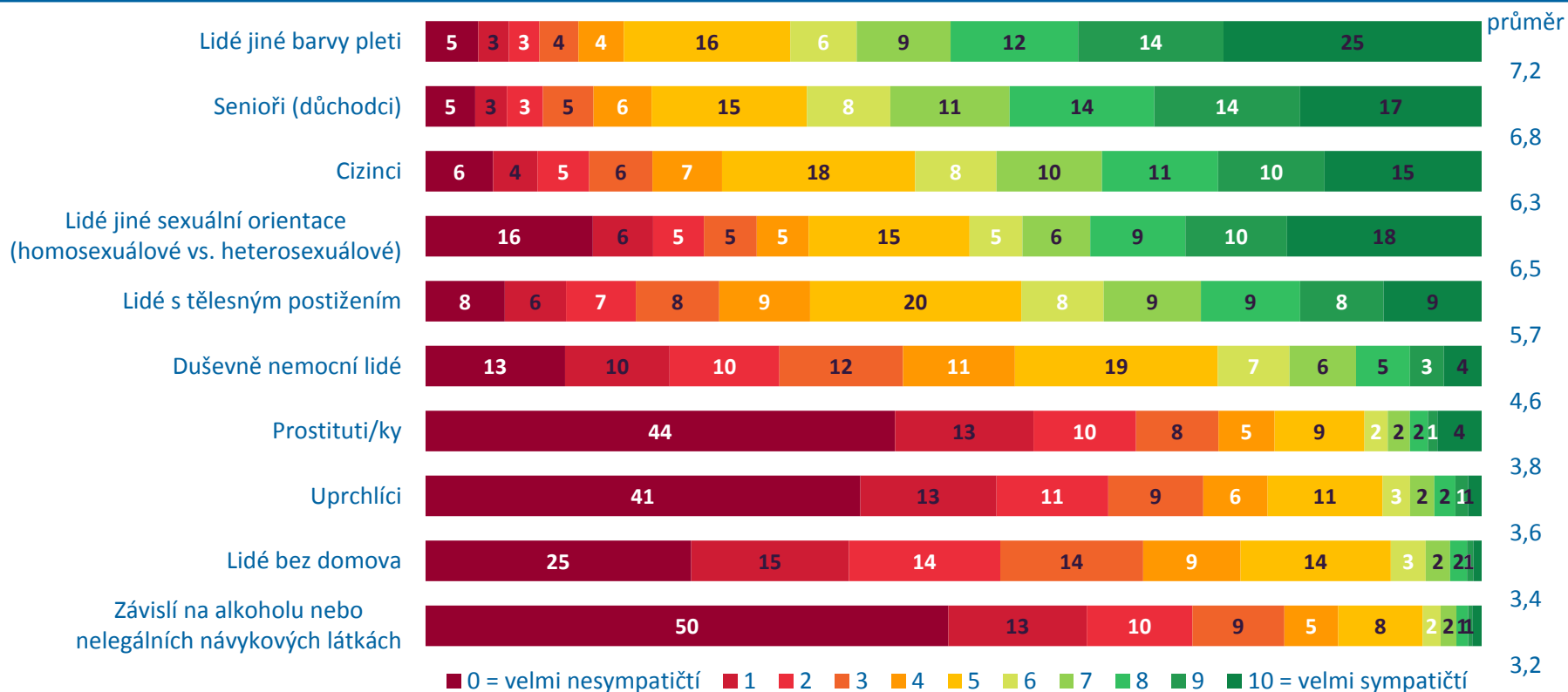

O21. Bavíš se s rodiči o těchto tématech:

Některá témata hovorů žáků s rodiči se výrazně liší dle věku. O sexualitě, antikoncepci a sexuálně přenosných nemocech se baví 29 % žáků ze začátku druhého stupně ZŠ a okolo 60 % žáků středních škol. S věkem také výrazně stoupá téma hovorů o návykových látkách a o rasismu (ačkoli to nemusí znamenat, že se rodiče vymezují proti rasismu). Naopak debaty o šikaně jsou přítomné podobnou intenzitou (46 – 50 %) ve všech věkových kohortách. O všech tématech komunikují s rodiči častěji dívky než chlapci.

N = 18 580

Vztah ke skupinám lidí

O22. Zaškrtni možnost, která nejlépe vystihuje Tvůj postoj k následujícím skupinám osob. Řiď se svými pocity a prvním dojmem.

Zkoumané skupiny obyvatel lze dle vnímání středoškoláků rozdělit do 3 skupin. 1) Bezproblémově vnímané minority, u kterých většina studentů volí pozitivní známky 6+. Vysoké zastoupení středních hodnot napovídá, že jsou vnímány jako „normální“ členové populace. Patří sem lidé jiné barvy pleti, senioři a důchodci. 2) Skupina kontroverzně vnímaných minorit, u nichž se vnímání mezi studenty výrazně liší a široce jsou zastoupeny okrajové hodnoty – do této skupiny patří lidé jiné sexuální orientace a duševně nemocní. Na hraně dvou prvních segmentů (velmi neutrální vnímání) jsou tělesně postižení. 3) Mezi skupiny vnímané velmi negativně, patří skupin spojované se sociální patologií (prostitutky, bezdomovci, závislí) a uprchlíci. Obrovský nesoulad mezi vnímáním uprchlíků a lidí jiné barvy pleti naznačuje, že důvodem není vkořeněný rasismus, ale široká medializace hypotetických rizik souvisejících s aktuální vlnou imigrace popř. i kontext slova „uprchlík“ v českém jazyce (tj. uprchlík z vězení - konotace neoprávněnosti a nutnosti návratu, v kontrastu s anglickým „refugee“, které tuto konotaci nemá).

N = 18 580